

ΟΦΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ
ΕΔΩΞΕ ΤΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΟΝ ΝΕΑΣ ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΩΣ
ΠΙΕΡΙΑΣ "Ο ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ",
ΕΠΑΙΝΕΣΑΙ

Υψηλάντειος Αγώνας Δρόμου 2010

Τον «Υψηλάντειο Αγώνα Δρόμου 2010 συνολικής απόστασης 10.000 μετ. διοργάνωσε με μεγάλη επιτυχία ο Σύλλογος του χωριού μας ο «Αλέξανδρος Υψηλάντης», σε συνεργασία με τον Αθλητικό Πολιτιστικό Σύλλογο Δρομέων Ν. Πιερίας «ΖΕΥΣ», και το Δήμο Κορινού. Ο αγώνας διεξήχθη την Κυριακή 17 Οκτωβρίου στις 11.30 π.μ., με αφετηρία και τερματισμό την κεντρική πλατεία της Νέας Τραπεζούντας.

Οι συμμετοχές αρκετές συγκεκριμένα 47 αθλητές βρέθηκαν στο φιλόξενο χωριό μας και με σύμμαχο τον καλό καιρό έτρεξαν την όμορφη αλλά και απαιτητική διαδρομή χωρίς κανένα πρόβλημα τερματίζοντας όλοι τους και με τους περισσότερους από αυτούς να σημειώνουν ικανοποιητικούς χρόνους.

Ο Σύλλογος του χωριού μας σε συνεργασία με το Σύλλογο Δρομέων Πιερίας "ΖΕΥΣ" έλαβε όλα τα απαραίτητα μέτρα για την ομαλή και ασφαλή διεξαγωγή του αγώνα. Συγκεκριμένα ζητήθηκε από την Αστυνομική Διεύθυνση Ν.Πιερίας ένα περιπολικό το οποίο και απεστάλη με δύναμη δύο ανδρών.

Την υγειονομική κάλυψη του αγώνα είχαν οι εθελοντικές ομάδες τις οποίες αποτελούσαν το Σώμα Εθελοντών Σαμαρειτών και Διασωστών του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού και η Ελληνική Ένωση Έρευνας και Διάσωσης Ν. Πιερίας. Επίσης η διαδρομή σε όλη της την απόσταση επιτηρείτο από τους εθελοντές ποδηλάτες του Συλλόγου Ποδηλατική Απόδραση Πιερίας. Τέλος καθοριστική και η βοήθεια από τον Σύλλογο ραδιοερασιτεχνών Ν. Πιερίας. Σε όλους τους παραπάνω φορείς ο Σύλλογος του χωριού μας απένειμε τιμητική πλακέτα για την συμβολή τους στην ομαλή διεξαγωγή του αγώνα.

Συνέχεια στη σελ. 6

ΔΙΜΗΝΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ "ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ" Ν. ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑΣ Ν. ΠΙΕΡΙΑΣ

Δ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ Αρ. Φύλλου 84 - Σεπτέμβριος - Οκτώβριος (Σταυρίτες - Τρυγομηνάς) 2010

Την Κυριακή 17 Οκτωβρίου 2010 στη Νέα Τραπεζούντα

Πραγματοποιήθηκαν οι εκδηλώσεις «Αφιέρωμα στην Ειρήνη»

Με μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκαν οι εκδηλώσεις «Αφιέρωμα στην Ειρήνη» που συνδιοργανώθηκαν την Κυριακή 17 Οκτωβρίου 2010 στη Νέα Τραπεζούντα Πιερίας από τον Μ.Π.Σ. Αλέξανδρος Υψηλάντης και το Δήμο Κορινού Πιερίας.

Συγκεκριμένα οι εκδηλώσεις ξεκίνησαν το πρωί με τον Υψηλάντειο Αγώνα Δρόμου. Το απόγευμα έγιναν από τον Δήμαρχο Κορινού κ. Νικόλαο Αβραμίδη τα αποκαλυπτήρια του Μνημείου Ποντιακής Λύρας αφιερωμένο στον Πατριάρχη της λύρας Γώγο Πετρίδη.

Στη συνέχεια το τμήμα Βυζαντινής και Παραδοσιακής Μουσικής του Συλλόγου μας με τη συνοδεία της ορχήστρας του Συλλόγου Ιεροσαλτών Ν. Πιερίας παρουσίασε τραγούδια από τον Πόντο και την Κωνσταντινούπολη.

Στη συνέχεια μέλη του συλλόγου μας παρουσίασαν ένα θεατρικό δρώμενο, την Πυρά, η οποία παρουσιάστηκε στην Νέα Τραπεζούντα ύστερα από 48 χρόνια. Οι εκδηλώσεις έκλεισαν με την παρουσίαση ποντιακών χωρών από το εφηβικό τμήμα του Συλλόγου.

Μνημείο Ποντιακής Λύρας

Τα αποκαλυπτήρια του Μνημείου Ποντιακής Λύρας έγιναν το απόγευμα της Κυριακής στα πλαίσια των εκδηλώσεων «Αφιέρωμα στην Ειρήνη των λαών», στην είσοδο της πλατείας Αλέξανδρου και Δημητρίου Υψηλάντη.

Το μνημείο αυτό κατασκευάστηκε με πρωτοβουλία του Δήμου Κορινού και ιδιαίτερα του Δημάρχου κ. Νικολάου Αβραμίδη, ο οποίος σε πρόσφατο ταξίδι του στον Πόντο σε μια πλατεία της Τραπεζούντας είδε ένα παρόμοιο μνημείο και έβαλε σαν στόχο την κατασκευή ενός παρόμοιου μνημείου να κατασκευασθεί στην Νέα Τραπεζούντα.

Τη λύρα κατασκεύασε ο Ιορδάνης Ποιμενίδης ο οποίος κατάγεται από τη Νέα Τραπεζούντα και είναι κάτοικος Κορινού. Είναι η κατασκευή του αυτή ένα πραγματικό στολίδι το οποίο θα κοσμήσει την πλατεία του χωριού μας.

Το μνημείο αυτό αποφασίστηκε να αφιερωθεί στη μνήμη του αείμνηστου δεξιότεχνη της ποντιακής λύρας Γώγου Πετρίδη ο οποίος διατη-

Το Μνημείο της Ποντιακής Λύρας

ρούσε φιλικές σχέσεις με τη Νέα Τραπεζούντα και συμμετείχε και σε πολλές εκδηλώσεις του Συλλόγου μας καθώς και σε άλλες κοινωνικές εκδηλώσεις φίλων του από το χωριό.

Μετά τα αποκαλυπτήρια του μνημείου που έγιναν από τον Δήμαρχο Κορινού κ. Νικόλαο Αβραμίδη και τον Πρόεδρο του Συλλόγου Αλέξανδρος Υψηλάντης κ. Παραδεισόπουλο Βασίλειο, ακολούθησε καλλιτεχνικό πρόγραμμα από την Βυζαντινή-Παραδοσιακή χορωδία του Συλλόγου με τραγούδια από τον Πόντο και την Κωνσταντινούπολη.

Μετά από 48 χρόνια αναβίωσε η τελετή της "ΠΥΡΑΣ" στις εκδηλώσεις αφιερωμένες στην Ειρήνη των Λαών

Το 1962 πριν από 48 ολόκληρα χρόνια παίχτηκε για τελευταία φορά από τους νέους του χωριού η τελετή της Πυράς στην Κατερίνη. Πρωτοπαίχτηκε σε άλλη μορφή από το 1947-48 με τους προσκόπους, έχοντας εθνικό και ψυχαγωγικό περιεχόμενο.

Ξεκίνησαν τότε με τον Θωμά Χαριτόπουλο του Κ. και αργότερα με αρχηγό τον Λυκειάρχη Βασίλειο Αδαμίδη του Χρ.

Τότε εκείνα τα χρόνια έδρασε ο προσκοπισμός στην Νέα Τραπεζούντα.

Υπήρχαν πάνω από 100 νέοι στο χωριό και κάθε χρόνο στις δύο Εθνικές εορτές της 25ης Μαρτίου και 28ης Οκτώβρη, ψυχαγωγούσαν τους κατοίκους, έχοντας πάντα οράματα και φιλοδοξία να είναι πρώτοι στις πολιτιστικές εκδηλώσεις του νομού ΠΙΕΡΙΑΣ.

Από την τελετή της Πυράς

Ήταν μια ανάσα πνευματική και φευγιό από την σκληρή δουλειά της αγροτικής ζωής, ιδιαίτερα της καπνοκαλλιέργειας.

Συνέχεια στη σελ. 7

Τα ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ μας

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

Το Σάββατο 23 Οκτωβρίου στον Ι.Ν. Ζωοδόχου Πηγής Νέας Τραπεζούντας, ο Παπαδόπουλος Κων/νος και η Ζανέτα Κλεοπάτρα βάπτισαν τον γιο τους με ανάδοχο τον Γεωργιάδη Χρήστο που έδωσε στο νεοφώτιστο το όνομα Γεώργιος.

ΘΑΝΑΤΟΙ

Στις 14 Αυγούστου 2010 απεβίωσε σε ηλικία 80 ετών η Μαυροπούλου Χρυσούλα σύζυγος Αντωνίου κάτοικος Αδελαΐδας Αυστραλίας.

Στις 23 Οκτωβρίου 2010 απεβίωσε ο Σεϊταρίδης Μιχαήλ του Ιωάννου ετών 84 κάτοικος Κατερίνης.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Αγαπητοί συνδρομητές της εφημερίδας μας με την παρούσα ανακοίνωση σας κάνουμε γνωστό και κυρίως σε αυτούς που διαμένουν στο εξωτερικό ότι μπορείτε να το αντίτιμο της συνδρομής των «ΟΦΙΤΙΚΩΝ ΝΕΩΝ» να το καταβάλετε στα υποκαταστήματα της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδας και στον αριθμό λογαριασμού του Συλλόγου BIC ETHNGRAA (6001103730000037329617411)

Το Δ.Σ. του Συλλόγου και η Συντακτική Επιτροπή της Εφημερίδας

Ευχαριστήριο

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου μας ευχαριστεί θερμά τον κ. Χανδόλια Κων/νο για την δωρεά στη δανειστική βιβλιοθήκη του Συλλόγου της δεκάτομης έκδοσης με θέμα την Υγεία.
Το Δ.Σ. του Συλλόγου

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Καταγραφή εισακτέων σε ΑΕΙ και ΤΕΙ Οφίτικης καταγωγής για την απονομή του βραβείου «ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΕΡΖΙΔΗΣ»

Όπως είναι γνωστό έχει καθιερωθεί από το Σύλλογό μας το βραβείο «ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΕΡΖΙΔΗΣ» το οποίο απονέμεται κάθε χρόνο στην εκδήλωση κοπής της Βασιλόπιτας του Συλλόγου στους εισαχθέντες μαθητές Οφίτικης καταγωγής που εισήχθησαν στα ΑΕΙ και ΤΕΙ της χώρας μας. Για να μην ξεχασθεί κάποιος ή κάποια από τους νεοεισαχθέντες το Δ.Σ. του Συλλόγου με την παρούσα ανακοίνωση κάνει γνωστό σε όσους γονείς ή συγγενικό τους πρόσωπο που έχουν παιδί που εισήχθη σε ΑΕΙ και ΤΕ να το κάνουν γνωστό στα μέλη του Δ.Σ. του Συλλόγου έως τις **5 Ιανουαρίου 2011** και στα τηλέφωνα του Συλλόγου: 23510- 91291. Του Προέδρου Βασίλη Παραδεισόπουλου : 6937054415
Του Γεν. Γραμματέα Βασίλη Ιωαννίδη 6946421586

ΟΦΙΤΙΚΑ ΝΕΑ

Δίμηνη έκδοση ΤΟΥ ΠΟΝΤΙΑΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ "ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΨΗΛΑΝΤΗΣ" Ν. ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΑΣ ΠΙΕΡΙΑΣ

Υπεύθυνος σύμφωνα με το νόμο ο πρόεδρος του Συλλόγου ΨΗΛΑΝΤΗΣ : Βασίλης Παραδεισόπουλος 6937054415

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Τηλέφωνο - Fax: 23510 91291, E-mail: ipsilantis@hol.gr
WEB SITE : www.ipsilantis.gr

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Δ.Σ. Συλλόγου

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

Τερζίδης Αριστειδής
Μεγαλόπουλος Ιωάννης

Τερζίδης Δημήτρα

Τερζίδης Βασίλειος

Σελιδοποίηση: Κανελλάτος Σπύρος - 23510 73333

Τα σκίτσα είναι του Κώστα Σ. Βασιλιάδη

ΕΤΗΣΙΕΣ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

Εσωτερικού

Φυσικά πρόσωπα : 10 ευρώ

Σύλλογοι - Κοινότητες : 30 ευρώ

Τράπεζες - Επιχειρήσεις Α.Ε. 45 ευρώ

Εξωτερικού:

Για χώρες Ευρώπης 25 ευρώ

Για άλλες Ηπείρους 30 δολ. ΗΠΑ

Επιταγές - εμβάσματα:

Παπαργυροπούλου - Λυκίδου Μαρία

60100 Νέα Τραπεζούντα

*Χειρόγραφα δημοσιευμένα ή μη δεν επιστρέφονται

*Τα κείμενα εκφράζουν τις απόψεις των συντακτών τους και όχι του Συλλόγου "ΨΗΛΑΝΤΗΣ"

Χρυσό μετάλλιο στη σκυταλοδρομία κολύμβησης 5 χλμ

της ΣΟΦΙΑΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΟΥ

Το χαμόγελο τους έλαμπε πιο πολύ και από το χρυσάφι στο στήθος τους, ενώ το αίσθημα περηφάνιας ξεχείλισε την ώρα που στις όχθες της λίμνης Μπάλατον, στη Βουδαπέστη, ακούστηκε ο εθνικός ύμνος. Δεν ήταν η πρώτη φορά σε αυτό το Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα υγρού στίβου που ανέβηκαν στο βήθρο των νικητών Έλληνες αθλητές. Ήταν όμως η πρώτη φορά που η γαλανόλευκη βρέθηκε στον ψηλότερο ιστό και αυτό χάρη στον Σπύρο Γιαννιώτη, τον Αντώνη Φωκαΐδη και την Κέλλυ Αραούζου, οι οποίοι έδειξαν σε ολόκληρη την Ευρώπη τι εστί ελληνικός σσαμπουκάς!

Η ελληνική τριάδα κατέκτησε το χρυσό μετάλλιο στη σκυταλοδρομία 5 χλμ. μαραθώνιας κολύμβησης και έκανε τους πάντες να στρέψουν το βλέμμα τους σε αυτήν τη χώρα που τόσο δοκιμάζεται τους τελευταίους μήνες. Τις πρώτες ημέρες της ελληνικής παρουσίας στη λίμνη Μπάλατον, πριν αρχίσουν οι αγώνες, οι ξένες αποστολές αντιμετώπιζαν τους Έλληνες σαν να ήταν ο... φτωχός συγγενής, λόγω του αρνητικού κλίματος που υπάρχει για τη χώρα μας στο εξωτερικό εξαιτίας της οικονομικής κρίσης. Το σκηνικό άρχισε να αλλάζει

μέρα με τη μέρα με τα μετάλλια που κατακτούσαν οι Έλληνες αθλητές και χθες, στο τελευταίο αγώνισμα της μαραθώνιας κολύμβησης με ελληνική παρουσία, η Ελλάδα όχι απλά κέρδισε τον θαυμασμό, αλλά μήτε πλέον με το σπαθί της στις μεγάλες δυνάμεις του αθλήματος.

Η κούρσα της σκυταλοδρομίας στα 5 χλμ. διεξάγεται με ξεχωριστή χρονομέτρηση για κάθε ομάδα, η οποία αναχωρεί με απόσταση ενός λεπτού από την προηγούμενη. Η τελική κατάταξη δίνεται με βάση τον χρόνο που τερματίζει ο τελευταίος από τους τρεις κολυβητές της κάθε ομάδας. Η Ελλάδα ρίχτηκε στα νερά της λίμνης Μπάλατον πρώτη. Και πρώτη τερμάτισε. Ο Σπύρος Γιαννιώτης κολυμπούσε μπροστά για να δίνει τον ρυθμό και να οδηγεί την τριάδα, ο Αντώνης Φωκαΐδης ήταν στη δεύτερη θέση και η Κέλλυ Αραούζου έδινε τα πάντα, προκειμένου να α-

κολουθήσει τον φρενήρη ρυθμό του πρώτου. Και κάπως έτσι, το θαύμα έγινε. Ο ηλεκτρονικός πίνακας έγραψε 59:03.0 για την Ελλάδα, η οποία κατέκτησε... για πλάκα το χρυσό μετάλλιο, αφήνοντας στη δεύτερη θέση με διαφορά 52 (!) δευτερολέπτων την Ιταλία (59.55.6) και στην τρίτη τη Ρωσία (59.59.5). Και αυτό ήταν χωρίς αμφιβολία το ιδανικό φινάλε για την ελληνική παρουσία στη μαραθώνια κολύμβηση, όπου κατέκτησε συνολικά ένα χρυσό (σκυταλοδρομία), ένα ασημένιο (Κέλλυ Αραούζου στα 5 χλμ.) και δύο χάλκινα μετάλλια (Σπύρος Γιαννιώτης και Μαριάννα Λυμπερτά στα 5 χλμ.

Απόλυτα ικανοποιημένος και πανευτυχής δήλωσε ο Αντώνης Φωκαΐδης

«Είναι απίστευτο»

Ο καταγόμενος από τη Νέα Τραπεζούντα Πιερίας, Φωκαΐδης Αντώνης, γιος του Φωκαΐδη Γεωργίου και της Ρούλας Μαυροπούλου στα 21 του κρέμασε στο στήθος του ένα μετάλλιο που άλλοι αθλητές παλεύουν σε όλη τους την καριέρα χωρίς να τα καταφέρουν. Ο πρωταθλητής Ευρώπης με την ομάδα της σκυταλοδρομίας Αντώνης Φωκαΐδης έπρεπε να περάσουν 24 ώρες για να συνειδητοποιήσει το κάτορθωμά του. «Η αλήθεια είναι ότι τώρα συνέρχομαι και καταλαβαίνω τι πετύχαμε. Είναι απίστευτο. Πρόκειται για μεγάλη επιτυχία. Δέσαμε σαν ομάδα πολύ καλά με τον Σπύρο και την Κέλυ και για το λόγο αυτό ήρθε το χρυσό μετάλλιο» λέει παίρνοντας τον δρόμο της επιστροφής για την Ελλάδα.

«Η αλήθεια είναι ότι δεν το περίμενα. Ακόμα είμαι μικρός και έχω

χρόνια μπροστά μου και ειδικά το άθλημα της ανοικτής θάλασσας θέλει εμπειρία. Είναι απαραίτητο στατικό. Το μετάλλιο σημαίνει πολλά για εμένα για τη συνέχεια της καριέρας μου. Είναι ό,τι καλύτερο. Σίγουρα αλλάζει επίπεδο ένας αθλητής, όταν φτάνει σε μια τέτοια επιτυχία».

Ο Φωκαΐδης προπονείται με τον Τάσο Χατζηγεωργίου και είναι κοινή απόφαση να μην παραμελήσει τα αγώνισμα της πισίνας: «Ακόμα είμαι πολύ μικρός για να σκέφτομαι κάτι τέτοιο. Φυσικά και θα αγωνιζόμαστε στην πισίνα, σε συνδυασμό με την ανοικτή θάλασσα. Είναι κάτι που το θέλω άλλωστε».

Αν και 21 ετών ο Φωκαΐδης μοιάζει παιδί που πάει κόντρα στην ηλικία του. Το μυαλό του είναι μόνο στην κολύμβηση και όταν βρίσκει ελεύθερο χρόνο: «Ξεκουράζομαι. Κοιμάμαι. Μου αρέσει ο ύπνος. Άντε να δω και καμιά καλή ταινία».

Επιτυχόντες σε Α.Ε.Ι. και Τ.Ε.Ι. με Οφίτικη Καταγωγή

- 1) **Ελένη Μπιλιούρη** του Αριστοτέλη και της Ευδοξίας Λυκίδου εισαχθείσα στην Ιατρική Σχολή του Α.Π.Θ.
- 2) **Σημιαϊδί Γεωργίου** του Θεοφάνη εισαχθείσα στο τμήμα Οικονομικών του Πανεπιστημίου Αιγαίου.
- 3) **Ιωάννης Ιωαννίδης** του Γεωργίου εισαχθείς στο τμήμα Οικονομικών του Πανεπιστημίου Αιγαίου.
- 4) **Μπουμπουλένδρας Δημήτριος** του Βασιλείου και της Χαραλαμπίδου Ερμιόνης εισαχθείς στο τμήμα Κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου.
- 5) **Σειταρίδης Βασίλειος** του Ιωάννη και της Χαρίκλειας εισαχθείς στο Οικονομικό τμήμα του Παν. Ιωαννίνων.
- 6) **Πετρόπουλος Ιωάννης** του Γεωργίου και της Σουντουλίδου Ρεωζίλης εισαχθείς στη Σχολή Τεχνολογικών Εφαρμογών Τ.Ε.Ι. Πειραιά τμήμα Ηλεκτρολογίας.
- 7) **Κλάφας Ιωάννης** του Βασιλείου και της Σουντουλίδου Ελένης εισαχθείς στο τμήμα Δομικών Έργων των Τ.Ε.Ι. Λάρισας.
- 8) **Τερζίδης Θεοφανής** του Βασιλείου και της Κοκκινίδου Χαρίκλειας εισαχθείς στο τμήμα Δημοσίων Σχέσεων και Επικοινωνίας των Τ.Ε.Ι. Ιονίων Νήσων.
- 9) **Πετρίδης Σωκράτης** του Κων/νου και της Ταρασίδου Όλγας εισαχθείς στο τμήμα Ζωικής Παραγωγής των Τ.Ε.Ι. Λάρισας.

«ΤΟ FIR ΑΘΗΝΩΝ»

του ΗΛΙΑ ΣΠΑΝΟΥ

Είναι γνωστό ότι για την ασφάλεια των πτήσεων, οι διάφορες περιοχές της γης χωρίστηκαν, έπειτα από διεθνείς διασκέψεις, σε Τομείς Πληροφοριών Πτήσεων. Αυτό είναι το FIR (Flight Information Region) που έχει μεγάλη σημασία για τη ρύθμιση της εναέριας κυκλοφορίας.

Επειδή τα αεροπλάνα κινούνται με μεγάλη ταχύτητα και πετούν και την νύχτα ή σε συνθήκες που δεν υπάρχει ορατότητα πρέπει να κατευθύνονται από τα κέντρα ελέγχου των διαφόρων χωρών για να αποφεύγονται τα ατυχήματα.

Το FIR μιας χώρας δεν ταυτίζεται πάντοτε με τον εναέριο χώρο της. Αφού υπάρχουν διεθνείς ελεύθερες θάλασσες υπάρχει και διεθνής εναέριος χώρος. Έτσι το FIR ορισμένων χωρών εκτείνεται και πέρα από τον εναέριο χώρο της και περιλαμβάνει και τμήματα του διεθνούς εναερίου χώρου της. Αυτό όμως δε σημαίνει καθόλου επέκταση και του εναερίου χώρου της, μέσα στον οποίο ασκείται αποκλειστικά η κυριαρχία της.

Στο FIR δεν ασκεί κυριαρχία. Είναι απλώς ένα λειτουργήμα που της έχει εμπιστευθεί η διεθνής κοινωνία για τον ασφαλή συντονισμό και τη ρύθμιση της εναέριας κυκλοφορίας. Αυτό συμβαίνει και στην περίπτωση της Ελλάδας.

Στις 7.12.1944 υπογράφηκε στο Σικάγο από 37 Κράτη η Σύμβαση «Περί Διεθνούς Πολιτικής Αεροπορίας». Η Σύμβαση αυτή ρύθμιζε σε γενικές γραμμές τα θέματα της διεθνούς εναέριας επικοινωνίας που προέβλεπε τη δημιουργία διεθνούς οργανισμού που έργο του θα είχε την επίλυση των ζητημάτων της διεθνούς αεροπλοΐας.

Στις 7.4.1947, ύστερα από την επικύρωση της Σύμβασης του Σικάγου από 26 Κράτη, ιδρύθηκε ο Διεθνής Οργανισμός Πολιτικής Αεροπορίας (I.C.A.O.). Ελλ. Νόμος 211/1974.

Για την Ευρώπη ο I.C.A.O. ρύθμισε τα όρια του FIR των κρατών-μελών του

με το περιφερειακό (ή περιοχικό) σχέδιο των Παρισίων της 23.6.1952 και με το περιφερειακό σχέδιο της Γενεύης του 1958.

Αυτά τα σχέδια καθορίζουν τα σημαντικά όρια του FIR Αθηνών. Η Τουρκία πήρε μέρος και στις δύο διασκέψεις και δέχτηκε τον καθορισμό του εναερίου χώρου για τον οποίο η Ελλάδα ορίστηκε υπεύθυνη. Δηλαδή το χώρο μέσα στον οποίο οι αερομεταφορές ρυθμίζονται και ελέγχονται από τις αρμόδιες Ελληνικές υπηρεσίες.

Με άλλα λόγια η πολιτική αεροπορία οφείλει να πειθαρχεί στους Κανόνες και τις ρυθμίσεις αυτού του FIR ώστε να εξασφαλίζονται η ασφάλεια, η ομαλότητα και η αποτελεσματικότητα της εναέριας κυκλοφορίας.

Με τα δύο αυτά περιοχικά σχέδια, που αποτελούν πολυμερείς διεθνείς Συμβάσεις, υπό την εποπτεία του I.C.A.O., είχε ρυθμιστεί η κατανομή του εναερίου χώρου της Ευρώπης, περιλαμβανομένου και του ελληνοτουρκικού χώρου.

Σχετικά με το FIR Αθηνών τα δύο πιο πάνω σχέδια είχαν ορίσει ότι ανατολικά του όρια θα συνέπιπταν με τα χερσαία και θαλάσσια ελληνοτουρκικά σύνορα, ρυθμίζοντας έτσι συγχρόνως και τα δυτικά όρια του τουρκικού FIR.

Ειδικότερα: Το FIR Αθηνών καλύπτει τον εναέριο χώρο από το Ιόνιο πέλαγος προς τα δυτικά μέχρι τα τουρκικά ακτές προς τα ανατολικά. Τα ανατολικά όρια, ειδικότερα, προσδιορίζονται από τη νοητή γραμμή που ξεκινάει από τον Έβρο, περνάει ανάμεσα στα ανατολικά νησιά του Αιγαίου και τις Τουρκικές ακτές, συνεχίζει ανάμεσα στη Δωδεκάνησο και στις νοτιοδυτικές ακτές της Μικρασίας και καταλήγει στο σημείο που ορίζεται από τις γεωγραφικές συντεταγμένες 36° 5' Β και 30° 0' Α. Έτσι στο FIR Αθηνών περιλαμβάνεται ολόκληρος ο Ελληνικός Εθνικός Χώρος και διάσπαρτα τμήματα του διεθνούς Εναερίου Χώρου.

Σύμφωνα με άλλες διατάξεις και ρυθμίσεις του I.C.A.O. και με βάση τη διεθνή πρακτική, όλα τα αεροσκάφη ακόμα και τα στρατιωτικά που πετούν δυτικά της Τουρκίας, έπρεπε να ακολουθούν τα σχέδια πτήσης και να αναφέρονται τη θέση τους μόλις διασταύρωναν τα όρια του FIR ένα λεπτό περίπου μετά την απομάκρυνση τους από τις τουρκικές ακτές. Αυτό ισχύει για τα στρατιωτι-

κά αεροσκάφη τόσο όταν εκτελούν δρομολόγια και υπερίπτανται των διεθνών αεροδιάδρομων όσο και κατά τη διάρκεια άλλων πτήσεων-ασκήσεων.

Στο σημείο αυτό τίθεντο υπό τον έλεγχο του FIR Αθηνών, που ήταν υπεύθυνο και για την παροχή μετεωρολογικών και άλλων πληροφοριών.

Η τοποθέτηση του FIR Αθηνών δυτικότερα, θα υποχρέωνε τα ελληνικά αεροσκάφη να τίθενται υπό τουρκικό έλεγχο ενώ θα υπερίπταντο των Ελληνικών νησιών.

Αξίζει να προστεθεί ότι εκτός από το I.C.A.O., και το NATO αναγνώριζε επί 22 χρόνια στην Ελλάδα ζώνη ευθύνης και επιχειρησιακού ελέγχου σε όλο τον Εναέριο Χώρο του Αιγαίου, δυτικά των

θαλάσσιων συνόρων Ελλάδας-Τουρκίας.

«ΤΟ ΝΕΟ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ»

Ξαφνικά, τον Αύγουστο του 1974, η Τουρκία κατάργησε πραξικοπηματικά με την περίφημη NOTAM 714/6.8.1974 τις παραπάνω συμβάσεις και επέκτεινε αυθαίρετα τα όρια του δικού της FIR προς τα δυτικά μέσα στο χώρο ευθύνης του FIR Αθηνών.

Τα τοποθέτησε μάλιστα στα όρια που έχει εκτείνει τις βλέψεις της στο Αιγαίο. Δηλαδή & ένα χώρο που περιλαμβάνει τα νησιά: Σαμοθράκη, Λήμνο, Λέσβο, Άγιο Ευστράτιο, Ψαρά, Αντίψαρα, Χίο, Ικαρία και όλα τα Δωδεκάνησα. Με άλλα λόγια η Τουρκία αξίωνε από τα αεροπλάνα που πετούσαν στο Αιγαίο να γνωστοποιούν τη θέση τους στους Τουρκικούς σταθμούς ελέγχου και να παίρνουν απ' αυτούς οδηγίες πτήσης.

Επρόκειτο για μια πρωτοφανή ενέρ-

γεια, που δημιουργούσε σύγχυση στην αεροπλοΐα και εγκυμονούσε μεγάλους κινδύνους για τα αεροπλάνα. Οι πιλότοι δεν ήξεραν πια που να αναφερθούν και ποιες οδηγίες να ακολουθήσουν για να φτάσουν με ασφάλεια στον προορισμό τους. Ο διεθνής νόμος τους υποχρέωνε να πειθαρχήσουν στο FIR Αθηνών. Αλλά δεν μπορούσαν να αγνοήσουν και την αξίωση της Τουρκίας να αναφέρονται στο δικό της FIR.

Η Ελλάδα, όπως είχε υποχρέωση, κύρηξε το Αιγαίο επικίνδυνη περιοχή με τις NOTAM 1066 και 1152 της 14.8.1974. Δεν ανελάμβανε πια την ευθύνη συντονισμού και ρύθμισης της αεροπλοΐας στην περιοχή αφού λόγω της παρεμβολής της Τουρκίας δεν μπορούσε να εγγυηθεί την ασφάλεια των πτήσεων. Έτσι, οι διεθνείς εταιρείες έπαψαν να χρησιμοποιούν το Αιγαίο. Και τα αεροπλάνα που πήγαιναν προς την Τουρκία ή έφευγαν από αυτήν ήταν αναγκασμένα να κάνουν ένα μεγάλο κύκλο και να ακολουθούν τους αεροδιάδρομους της Βουλγαρίας.

Ο κίνδυνος γινόταν ακόμα μεγαλύτερος από το γεγονός ότι την περίοδο εκείνη σημειώθηκαν ιδιαίτερα πολλές παραβιάσεις του ελληνικού εναερίου χώρου από τουρκικά πολεμικά αεροσκάφη και απογειώνονταν ελληνικά αεροπλάνα για να τα αναχαιτίσουν.

Ο I.C.A.O. ανέλαβε μεσολαβητικές προσπάθειες και έκανε διαβήματα προς τις δύο πλευρές για να τερματιστεί η ανοχηπάτωση που είχε δημιουργηθεί στις αεροπορικές συγκοινωνίες χωρίς όμως αποτέλεσμα. Τελικά, η Άγκυρα, πάλι ξαφνικά και μονομερώς αποφάσισε να πάρει την NOTAM 714 μόλις στις 22 Φεβρουαρίου του 1980. Και πρόβαλε την ενέργεια της αυτή σαν απόδειξη καλής θέλησής της. Όμως δεν επρόκειτο καθόλου για εκδήλωση καλής θέλησής της. Απλώς

δεν κέρδισε τίποτα με την αναστάτωση που προκάλεσε ενώ ζημίωσε τον τουρισμό της και γενικά τις αεροπορικές της συγκοινωνίες.

Αυτός ήταν ο λόγος που την υποχρέωσε να σεβαστεί σ' αυτή την περίπτωση τη διεθνή νομιμότητα, ενώ σε πολλές άλλες περιπτώσεις δεν της δείχνει κανένα σεβασμό.

ΕΙΡΗΝΗ ΜΕ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Η Ελλάδα επιθυμεί την ειρήνη στο Αιγαίο.

Το απόδειξε στη διάρκεια 60 ετών. Αλλά δεν είναι διατεθειμένη να την εξασφαλίσει θυσιάζοντας την ελευθερία της. Δέχεται να συζητήσει οποιοδήποτε ζήτημα με την Τουρκία, αλλά όχι τα κυριαρχικά της δικαιώματα.

Για κάθε θέμα που αμφισβητείται μπορεί να εφαρμοστεί ο διεθνής νόμος και η διεθνής πρακτική, όπως λ.χ. στην περίπτωση της υφαλοκρηπίδας του Αιγαίου, της οποίας είναι αναγκαία η οριοθέτηση.

Και αν η Τουρκία δεχόταν το ίδιο, δε θα υπήρχε κρίση του Αιγαίου. Όμως η Τουρκία σε κανένα ζήτημα δε θέλει να εφαρμοστεί ο διεθνής νόμος. Και σε κανένα ζήτημα δεν ακολουθεί τη διεθνή πρακτική.

Οι διαφορές μπορούν να συζητηθούν και να λυθούν. Αλλά οι εδαφικές βλέψεις δεν μπορούν να γίνουν αντικείμενο διαπραγματεύσεων. Καμία χώρα δε διαπραγματεύεται τα κυριαρχικά της δικαιώματα. Η Τουρκία δημιούργησε την κρίση του Αιγαίου.

Στο χέρι της, συνεπώς, είναι να την τερματίσει.

Και θα την τερματίσει αν σεβαστεί το διεθνή νόμο.

Ο Ιορδάνης Ποιμενίδης γεννήθηκε στον Κορινό ΠΙΕΡΙΑΣ το 1969. Είναι γιος του Χαράλαμπου Ποιμενίδη από την εξοχή Δράμας και της Δωροθέας Αδαμίδου του Βασιλείου από την Νέα Τραπεζούντα.

Τον Ιορδάνη τον παρουσιάσαμε στα Οφίτικα Νέα στην εφημερίδα μας τον Απρίλιο του 2007, τεύχος 63, στο άρθρο με τίτλο ΕΡΑΣΤΕΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ.

Αφορμή για τις καταπληκτικές και φανταστικές κατασκευές που κάνει από παλιά αντικείμενα και παρουσιάζει, κάθε χρόνο με την Κίνηση Πολιτών πρώτα και με τον Ποντιακό Σύλλογο του Κορινού ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΠΟΝΤΟΣ τώρα.

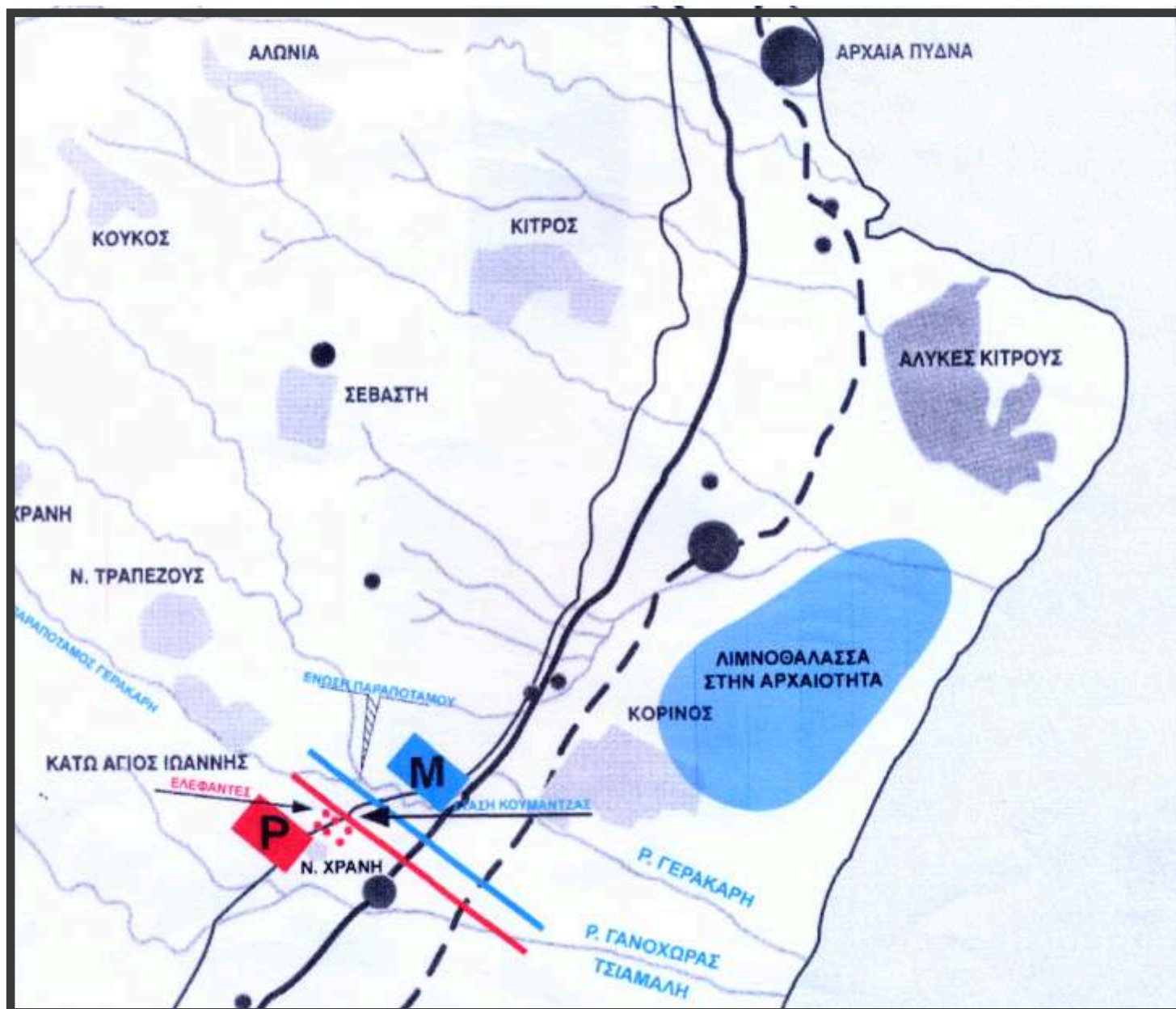
Επαγγελματικά εργάζεται στην Εφορεία Αρχαιοτήτων στις ανασκαφές στον Νομό ΠΙΕΡΙΑΣ στην ΠΥΔΝΑ και ΜΑΚΡΥΓΥΑΛΟ κοντά στον Αρχαιολόγο Ματθαίο Μπέσιο.

Ο Ιορδάνης δουλεύοντας και σκαλίζοντας στην υπηρεσία των ανασκαφών με το μυστήριό του πινέλο και την τσάπα, όπου ανακαλύπτουν τους αρχαιολογικούς θησαυρούς της Βόρειας Πιερίας.

Εμπνεόμενος από την εργασία του ανακάλυψε και το μολύβι και το χαρτί για να αποτυπώσει την φαντασία και το πάθος του για αυτό που κάνει. Περιγράφει την μάχη της Πύδνας ένα τόσο μεγάλο γεγονός της αρχαιότητας.

Τελευταία καλλιτεχνική δουλειά του Ιορδάνη είναι η Ποντιακή Λύρα ύψους 1 μέτρου και 20 εκατοστών που στήθηκε στην είσοδο της πλατείας Υψηλάντων της Νέας Τραπεζούντας ΠΙΕΡΙΑΣ. Το μνημείο είναι αφιερωμένο στον Πατριάρχη της ποντιακής μουσικής στην Λύρα Γώγο Πετρίδη.

Εμείς αφού τον καλωσορίσουμε, θα τον απολαύσουμε και θα τον κρίνουμε σαν νέο αρθογράφο στην εφημερίδα μας.

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΠΥΔΝΑΣ (22 ΙΟΥΝΙΟΥ 168 Π.Χ.)

Όπως πάντα ξύπνησα την τελευταία στιγμή και με δυσκολία. Θα πηγαίναμε από τον Κορινό στην Νέα Τραπεζούντα, στο χωριό της μάνας μου, και χθες το βράδυ την άκουσα να λέει ότι θα αλλάζαμε λεωφορείο στην στάση της Κουμάντζας. Δεν ξέρω γιατί μου έμεινε στο μυαλό αυτή η λέξη. Αλλά από το άκουσμα της και μόνο φαντάστηκα ότι εκεί θα υπήρχε κάτι μεγάλο, κάτι πολύ ξεχωριστό. Τα πράγματα όμως ήταν εντελώς διαφορετικά. Κουμάντζα, φώναξε ο εισπράκτορας και αυτό σήμαινε ότι έπρεπε να ετοιμάζονται όσοι είναι να κατεβούν. Πλησιάσαμε στην πόρτα και περίμενα με πολύ Μεγάλη αγωνία να δω αυτό το μέρος.

Καθώς κατεβαίναμε από το λεωφορείο, άκουσα την μάνα μου να χαιρετάει έναν χωριανό της που περίμενε στην στάση και άρχισαν αμέσως την συζήτηση. Τίποτα, δεν υπήρχε τίποτα, μόνο ατέλειωτες καλλιέργειες με ροδάκινα και μια μικρή αγροτική αποθήκη κοντά στην στάση. Είχα μείνει ακίνητος για μερικά δευτερόλεπτα, αισθανόμουν μπερδεμένος γιατί νόμιζα ότι έγινε κάποιο λάθος, απογοητευμένος που έπεσα τόσο πολύ έξω, για ότι είχα φανταστεί, και μίσος, δεν ήξερα για ποιόν λόγο αλλά αστραπιαία άρχισα να μισώ εκείνο το μέρος. Επανήρθα στην πραγματικότητα από τον θόρυβο της μηχανής και τον τεράστιο όγκο του άλλου λεωφορείου που σταμάτησε μπροστά μας. Ένωθα μια περίεργη ανακούφιση καθώς απομακρυνόμασταν από εκείνη την περιοχή. Ήμουν γύρω στα 10 χρονών τότε και μεγαλώνοντας άρχισα να κινούμαι μόνος. Πάντα όμως θυμόμουν αυτήν την εικόνα περνώντας από εκείνο το σημείο. Κάποιες φορές χαμογελούσα και το απέδιδα στο παιδικό της ηλικίας μου, κάποιες άλλες φορές όμως, απορούσα γιατί να θυμάμαι κάτι τόσο ασήμαντο, ή τουλάχιστον έτσι νόμιζα τότε.

του Ιορδάνη Ποιμενίδη

Η χορδή γλίστρησε πάνω στα παιδικά του δάχτυλα και το βέλος έφυγε αβίαστα από το τόξο, διαγράφοντας μια ελαφριά καμπυλωτή γραμμή στον αέρα λίγο πριν καρφωθεί στο κέντρο του στόχου. Ο μικρός ρωμαίος άρχοντας άρχισε να φωνάζει χοροπηδώντας. Κέντρο, κέντρο, πέτυχα κέντρο. Μετά από πολλές άκαρπες προσπάθειες τα κατάφερε τελικά και το πρόσωπό του έλαμπε από χαρά. Τώρα ήταν η σειρά μου να επέμβω. Αφού τον επαινέσα για την εύστοχη βολή, και του εξήγησα ότι αυτή τη φορά ακολούθησε σωστά τις οδηγίες μου, άρχισα σιγά σιγά να τον προσγειώνω. Δεν υπάρχουν συναισθήματα στην τοξοβολία, παρά μόνο ένα κενό.

Η χαρά της επιτυχίας μπορεί να καταστρέψει την εσωτερική γαλήνη και ψυχική ισορροπία του τοξότη, και είναι εξίσου επικίνδυνη με την αίσθηση απογοήτευσης μετά από κάθε αποτυχία. Είμαι ο εκπαιδευτής του και ο πατέρας του με έχει αγοράσει από τα σκλαβοπάζαρα αιχμαλώτων για αυτήν την δουλειά. Αν και ήμουν σακατεμένος από τις μάχες και την στρατιωτική εκπαίδευση, με προτίμησε ανάμεσα από πολλούς άλλους, πιο υγιείς και νέους.

Είναι ο έπαρχος της περιοχής αυστηρός αλλά δίκαιος, και από τότε που είμαι στην υπηρεσία του μου φέρεται πολύ καλά, ουσιαστικά με γλίτωσε από βέβαιο θάνατο.

Ήμουν σε πολύ άσχημη κατάσταση από την αστία και την βρωμιά, μαζί με άλλους 40-50 φυλακισμένους σε ένα χώρο πολύ πιο μικρό σε σχέση με τον αριθμό των ατόμων. Ήμασταν οι τελευταίοι που είχαμε απομείνει. Οι περισσότεροι, οι πιο νέοι και δυνατοί είχαν ήδη πουληθεί και στέλνονταν κατά ομάδες μαζί με τα γεμάτα λάφυρα караβάνια στην Ρώμη.

Είχα αποδεχθεί την μοίρα μου εδώ και καιρό και πίστευα ότι από στιγμή σε στιγμή θα πεθάνω.

Παρέμεινα ακίνητος και ζαρωμένος σε μια γωνιά τις περισσότερες ώρες της ημέρας, και κατά διαστήματα είχα παραισθήσεις από την πείνα.

Ένα πρωινό, δεν είχα ξυπνήσει καλά καλά, άκουγα να συζητούν στα ελληνικά και σε μια άλλη γλώσσα που δεν καταλάβαινα. Φαντάστηκα ότι είναι κάποιο όνειρο, ή ότι ήρθε το τέλος μου, ώσπου τελικά μια κλωτσιά ταρακούνησε ολόκληρο το σώμα μου και ξύπνησα κατευθείαν. Στην αρχή, δέκρινα μόνο τις φιγούρες των

τριών απόμων, που στέκονταν μπροστά μου, και σιγά σιγά όσο τα μάτια μου συνήθιζαν το φως, άρχισα να τους ξεχωρίζω καλύτερα. Η ματιά μου έπεσε πρώτα πάνω στον έπαρχο και στον πεντακάθαρο ρωμαϊκό μανδύα που φορούσε. Στην μέση ήταν ένας αδύνατος χτικιάρης Έλληνας διερμηνέας, που τότε κοιτούσε τον δεσμοφύλακα, και τότε τον έπαρχο για να του εξηγήσει στην γλώσσα του για το εμπόρευμα. Έβλεπα και άκουγα τον δεσμοφύλακα, έναν βλοσυρό και δόλιο τύπο, να εξηγεί στον διερμηνέα και μερικές φορές να μεταφράζει την ικανότητα μου επάνω στα όπλα, και ειδικά στην τοξοβολία. Από καιρό ήθελε να με ξεφορτωθεί γιατί ήμουν από τους μεγαλύτερους που του είχαν απομείνει, κόντευα τα 45, και αυτή ήταν η πιο κατάλληλη ευκαιρία.

Ο έπαρχος κουνούσε το κεφάλι του κατά διαστήματα, και ο δουλοπρεπής γλοιώδης διερμηνέας προσπαθούσε να του εξηγήσει και να τον πείσει ότι είμαι ο πιο κατάλληλος γι' αυτό που ψάχνει. Στα χείλη του δεσμοφύλακα υπήρχε ένα τυπικό υποκριτικό χαμόγελο, το σώμα του ήταν ελαφρώς σκυμμένο, και τα μάτια του είχαν ζαρώσει από την αγωνία καθώς περίμενε την τελική απάντηση. Ένωσε μεγάλη ανακούφιση όταν ο έπαρχος έκανε ένα καταφατικό νεύμα, και η χαρά του ήταν διπλή γιατί έπιασε περισσότερα χρήματα από όσα μπορούσε να φανταστεί για κάποιον που του ήταν εντελώς άχρηστος. Για να πω την αλήθεια και γω ήμουν πολύ χαρούμενος, όχι γιατί θα γλιτώνα από εκείνο το μαρτύριο, αλλά περισσότερο γιατί δεν θα έβλεπα ξανά τα μούτρα του.

Η μοίρα όμως δεν είχε τελειώσει ακόμη τα παιχνίδια της μαζί μου. Ο έπαρχος θα με γύριζε πίσω, όχι όμως στο κελί και στον δεσμοφύλακα, αλλά σε ένα χειρότερο και πιο βασανιστικό μαρτύριο, στο μέρος όπου έγινε η μάχη.

Τα κρατητήρια βρισκόταν από την βόρεια πλευρά των τειχών της Πύδνας, κοντά στα νεκροταφεία της πόλης. Μέσα στα κελιά η κατάσταση ήταν χασοτική και απάνθρωπη. Δεν ήταν λίγες οι φορές, ειδικά τις πρώτες ημέρες κράτησης, που ήμασταν κυριολεκτικά στιβασμένοι ο ένας επάνω στον άλλον, και δεν μπορούσαμε ούτε καλά καλά να ανασάνεις. Το χειρότερο απ' όλα όμως ήταν η βρωμιά και η δυσωδία που ανέδιδαν οι μυρωδιές από τα κόπραννα και τα κάτουρα των κρατουμένων, που λόγω συνωστισμού έκαναν την ανάγκη τους επί τόπου. Σε απόσταση μικρότερη των δύο σταδίων περίπου από τις φυλακές, κοντά σε έναν οικογενειακό βασιλικό τύμβο, υπήρχαν τεράστιοι λάκκοι βάθους 4-5 μέτρων οι οποίοι γέμιζαν κατά καιρούς με τα πτώματα όσων πέθαιναν από αρρώστιες, ή αυτών που εκτελούσαν για παραδειγματισμό, σε απόπειρες ομαδικής απόδρασης. Από μερικούς δραπέτες δεν έβγαζαν ούτε τις αλυσίδες μετά την εκτέλεση και τους πετούσαν μέσα στους λάκκους μ' αυτές, άλλους τους έριχναν μέσα λίγο πριν ξεψυχήσουν, και τους έθαβαν σχεδόν ζωντανούς.

Κάποιους από εκείνους τους λάκκους τους έσκαψα με τα ίδια μου τα χέρια, και αυτό ήταν η δεύτερη φορά που το έκανα μετά την μάχη.

Από πολύ νωρίς το επόμενο πρωί μεταφέρθηκα σ' ένα άλλο κελί, και ο δεσμοφύλακας έδωσε διαταγή να φροντίσουν λίγο την εμφάνιση μου και να μου βγάλουν τις χειροπέδες. Έτσι κι αλλιώς ήμουν πολύ αδύναμος και ανήμπορος να αντιδράσω, με το ζόρι που στεκόμουν όρθιος. Αφ' ότου τελείωσαν με την προετοιμασία μου πέρασε ο ίδιος να κάνει έναν τελευταίο έλεγχο. Μπαίνοντας μέσα στο κελί έβγαλε το ξίφος και σήκωσε με την αιχμή του τα δύο μου μανίκια και το κάτω μέρος του μανδύα που φορούσα για να εξετάσει τα τραυμάτα μου και τις πληγές από τα δεσμά και τις αλυσίδες. Στο τέλος στάθηκε μπροστά μου, με κοίταξε κατάματα χτυπώντας το μάγουλό μου 2-3 φορές με την πλατιά πλευρά του ξίφους, χαμογέλασε ειρωνικά και έφυγε.

Κουνιόμουν δεξιά και αριστερά πάνω στην άμαξα που ήρθε να με παραλάβει μαζί με δύο ρωμαίους υπηρέτες. Κατευθυνόμασταν νότια και καθ' οδόν έβλεπα μέρη και τοποθεσίες που μου ξυπνούσαν μνήμες και μου δημιουργούσαν ανάμεικτα συναισθήματα. Όσο

πιο πολύ πλησιάζαμε στην πόλη, τόσο πιο πολύ κόσμο συναντούσαμε.

Πολύ σπάνια άκουγες ελληνικά. Δεν είχε περάσει ούτε ένας χρόνος από την κατάκτησή της και είχε γίνει ρωμαϊκή αποικία. Καθόλου παράξενο σκέφτηκα, και ποιος δεν θα ήθελε να ζήσει σ' ένα τέτοιο μέρος. Υπάρχει άφθονο κυνήγι και τροφή τόσο στην στεριά όσο και στη θάλασσα.

Σαν πολύ μεγάλο εμπορικό κέντρο που εξελίχθηκε λόγω της ναυσιπλοΐας, μπορούσες να βρεις και τα πιο σπάνια υλικά αγαθά απ' όλα τα μέρη του κόσμου. Από στρατηγικής πλευράς, τα υψώματα όπου είναι χτισμένη, πέρα από τα τείχη, της παρείχαν μια φυσική οχύρωση και από τα 4 σημεία του ορίζοντα. Αλλά και το λιμάνι που βρίσκεται στην ανατολική πλευρά της πόλης, είναι πολύ καλά προστατευμένο από την λιμνοθάλασσα και τις ελώδεις περιοχές νότια, και τους τεράστιους ογκόλιθους που υπάρχουν στην είσοδο και στους βραχίονες του λιμανιού, όπου έβρισκαν καταφύγιο εμπορικά και πολεμικά πλοία σε περίπτωση θαλασσοταραχής.

Κάπου εκεί 40 στάδια περίπου νότια, πολύ κοντά στην θάλασσα είναι και η αγροικία μας, το μέρος όπου μεγάλωσα. Είναι σχετικά κοντά στον δρόμο, και αναγκαστικά θα περνούσαμε από εκεί. Ήμουν ήδη εξαντλημένος και προτίμησα να ξαπλώσω πάνω στο λιγιστό άχυρο που υπήρχε στην άμαξα. Έτσι τουλάχιστον θα έβλεπα μόνο τον καταγάλανο ουρανό. Στους τύμβους όμως των βασιλικών οικογενειών που υπήρχαν αντικριστά δεξιά και αριστερά του δρόμου, μας σταμάτησε ένα μικρό απόσπασμα ρωμαϊκής φρουράς. Ένας από τους στρατιώτες κοίταξε προς το μέρος μου, πλησίασε την άμαξα και με το πίσω μέρος του υσοού, το ρωμαϊκό αυτό ιδιόρρυθμο δόρυ, με σκούνησε για να σηκωθώ. Τα κατάφερα πιάνοντας το πλαϊνό της άμαξας και αφήνοντας το αριστερό μου χέρι να κρεμαστεί από την εξωτερική πλευρά για να μπορέσω να ισοροπήσω σ' εκείνη την στάση. Καθώς οι υπηρέτες που με συνόδευαν έδωσαν στον επικεφαλής ένα έγγραφο και άρχισαν να του εξηγούν στην γλώσσα τους για το τι μετέφεραν και για ποιόν, η ματιά μου έπεσε πάνω σε

Πήλινα αγγεία και γυάλινο αλάβαστρο από τάφο του νεκροταφείου της Αρχαίας Πύδνας

μερικές ομάδες σκλάβων που έσκαβαν, και κάποιων άλλων που προσπαθούσαν να μετακινήσουν τις τεράστιες τετράγωνες πέτρες που υπήρχαν για ασφάλεια στην είσοδο των Μακεδονικών τύμβων.

Γύρω τους, υπήρχαν στρατιώτες που φρουρούσαν αυτές τις ομάδες και επιτηρούσαν την εξέλιξη των εργασιών. Τα περισσότερα λάφυρα, προσωπικά αντικείμενα των νεκρών στο εσωτερικό των τάφων, ήταν χρυσά και ασημένια, και απ' ό,τι φαίνεται αυτό δεν άργησε να φτάσει και στα αυτιά των ρωμαίων κατακτητών. Θα ταξίδευαν και αυτά όπως και χιλιάδες άλλα στα θησαυροφυλάκια της Ρώμης. Βλέποντας τον επικεφαλής της φρουράς να ακούει τους συνοδούς κουνώντας το κεφάλι του πάνω κάτω, και να διαβάζει πολύ προσεκτικά το έγγραφο που κρατούσε στα χέρια του, προτίμησα να ξαναπέσω στην θέση μου, αυτό ήταν το καλύτερο που μπορούσα να κάνω στην κατάσταση που βρισκόμουν.

Ο έλεγχος κράτησε λίγη ώρα ακόμη, και 'γω αποκοιμήθηκα. Ξεκινήσαμε χωρίς να το καταλάβω και καθ' οδόν κάποια δυνατά ταρακουνήματα της άμαξας με ξυπνούσαν απότομα, έβλεπα για λίγο τις πλάτες από τους υπηρέτες συνοδούς, και αμέσως πάλι με ξαναέπαιρνε ο ύπνος. Δεν πέρασε πολύ ώρα και ένιωσα την άμαξα να σταματάει και πάλι. Ένας από τους υπηρέτες

άρχισε να με χτυπάει ελαφρά στο μάγουλο λέγοντας λέξεις που δεν καταλάβαινα, και κάνοντας με το χέρι του νόημα για να σηκωθώ.

Τα κατάφερα υποβασταζόμενος και ακούμπησα στο πίσω μέρος της άμαξας. Ο άλλος μου έφερε πετσέτα και μια κανάτα με νερό. Αφού ήπια και έριξα λίγο νερό στο πρόσωπό μου άρχισα να συνέρχομαι σιγά σιγά. Πετάχτηκα όμως όρθιος όταν κατάλαβα σε πιο μέρος ήμουν και οι υπηρέτες, ξαφνιασμένοι, έκαναν ένα δυο βήματα προς τα πίσω. Δεν περίμεναν μια τέτοια αντίδραση από έναν μισοπεθαμένο άνθρωπο. Κοιτούσα γύρω μου και δεν μπορούσα να το πιστέψω. Ήμουν πίσω, ήμουν πάλι πίσω. Πίσω στο μέρος όπου έγινε η μάχη. Νόμιζα ότι κάποιο σατανικό μυαλό ήθελε να παίξει μαζί μου, και το έκανε με τον πιο άσχημο τρόπο.

Οι υπηρέτες άρχισαν να με πλησιάζουν και να μου μιλούν με ήρεμο τρόπο στην γλώσσα τους, προσπαθώντας να μου πιάσουν τα χέρια.

Ξαφνικά μια φωνή ακούστηκε από πίσω μου να λέει στα ελληνικά.

«Μην φοβάσαι δεν πρόκειται κανείς να σου κάνει κακό». Ήταν ο χτικιάρης διερμηνέας.

Οι υπηρέτες δεν έχασαν την ευκαιρία και μ' άρπαξαν κατευθείαν καθώς γύρισα για να δω πίσω.

Δεν ξέρω που βρήκα την δύναμη, και άρχισα να φωνάζω προς το μέρος του.

«Ποιος μ' έφερε εδώ, γιατί είμαι πάλι εδώ;»

«Καλά καλά, ηρέμησε πρώτα». Έλεγε ο διερμηνέας κουνώντας πάνω κάτω το χέρι του, και καταλαβαίνοντας ότι θα συνέχιζα πάλι τα ίδια, με διέκοψε φωνάζοντας αυτός πιο δυνατά αυτή τη φορά.

«Ηρέμησε, ηρέμησε είπα, και πες μου πως σε λένε;»

Έμεινα για λίγο ακίνητος και σιωπηλός και μετά του είπα χαμηλόφωνα.

«Πρωτέας, το όνομα μου είναι Πρωτέας».

«Πρωτέας λοιπόν, πολύ ωραία» είπε.

«Τουλάχιστον κάναμε μια αρχή» και συνέχισε.

«Όπως έχεις καταλάβει είσαι σκλάβος, και από σήμερα είσαι ιδιοκτησία του ρωμαίου επάρχου αυτής της περιοχής. Σε αγόρασε για να εκπαιδεύσεις το μαμόθρεφτό του στην τοξοβολία, και αυτό θα κάνεις. Έχεις καμία απορία;»

Παρέμεινα σιωπηλός και με το βλέμμα προς τα κάτω.

«Ωραία» είπε και έδωσε διαταγή στους ρωμαίους υπηρέτες να με φροντίσουν αναλόγως.

Πέρασαν 4 χρόνια από τότε. Δεν μπορώ να πω ότι ξεπέρασα γρήγορα το σοκ εκείνης της στιγμής, αλλά και ούτε προσαρμόστηκα εύκολα με την καινούργια μου ζωή και ιδιότητα. Ο μικρός άρχοντας, εκτός από τοξοβολία έκανε και μαθήματα μουσικής, αλλά γραφής και ανάγνωσης με έλληνα δάσκαλο. Σίγουρα θα του χρειαζόταν στο μέλλον όταν θα αναλάμβανε την διοίκηση της περιοχής, και των εκατοντάδων σκλάβων που είχαν στην ιδιοκτησία τους. Ακόμη και ο πατέρας του ο Έπαρχος, του μιλούσε μόνο στα ελληνικά, και πολλές φορές δεν του απαντούσε, ή δεν του έδινε καν σημασία αν χρησιμοποιούσε τη μητρική του γλώσσα. Ο μικρός είναι έξυπνος και μαθαίνει γρήγορα. Τώρα πια έχω κερδίσει την εμπιστοσύνη του και περνάμε πολλές ώρες μαζί ακόμη και μετά την εκπαίδευση. Η έπαυλη, πρώην Μακεδονικό αρχοντικό βρίσκεται σε ένα λόφο δυτικά, ανάμεσα στον ποταμό Γερακάρη, και στον νότιο παραπόταμο του.

Έχει πανοραμική θέα και μπορείς να ελέγχεις πολύ καλά τους λόφους και την πεδιάδα ανατολικά, έως και το ποτάμι της χώρας νότια. Στους πρόποδες του λόφου, όχι πολύ μακριά από την έπαυλη είναι και το μέρος όπου είχαμε παραταχθεί, ο λόχος μου με τους υπόλοιπους τοξότες, και τους ελαφρώς οπλισμένους στρατιώτες πριν από την μάχη. Εδώ σ' αυτήν την πεδιάδα, ανάμεσα στα δύο αυτά ποτάμια, έγινε η μάχη, η τελευταία μάχη της Μακεδονίας, και από ότι μπορώ να φανταστώ, σύμφωνα πάντα με την βάρβαρη και άδικη τις περισσότερες φορές εκδικητικότητα των ρωμαίων κατακτητών εναντίον των ελλήνων συμμάχων τους στο παρελθόν, και όλης της υπόλοιπης Ελλάδας.

Έχει πανοραμική θέα και μπορείς να ελέγχεις πολύ καλά τους λόφους και την πεδιάδα ανατολικά, έως και το ποτάμι της χώρας νότια. Στους πρόποδες του λόφου, όχι πολύ μακριά από την έπαυλη είναι και το μέρος όπου είχαμε παραταχθεί, ο λόχος μου με τους υπόλοιπους τοξότες, και τους ελαφρώς οπλισμένους στρατιώτες πριν από την μάχη. Εδώ σ' αυτήν την πεδιάδα, ανάμεσα στα δύο αυτά ποτάμια, έγινε η μάχη, η τελευταία μάχη της Μακεδονίας, και από ότι μπορώ να φανταστώ, σύμφωνα πάντα με την βάρβαρη και άδικη τις περισσότερες φορές εκδικητικότητα των ρωμαίων κατακτητών εναντίον των ελλήνων συμμάχων τους στο παρελθόν, και όλης της υπόλοιπης Ελλάδας.

* Πρωτέας Φιλίππου Πυδναίος, ήρωας

Συνεχίζεται

Υψηλάντειος Αγώνας Δρόμου 2010

«Αφιέρωμα

Συνέχεια από τη σελ. 1

Σε ότι αφορά τον αγωνιστικό τομέα πρώτοι στην γενική κατάταξη ανδρών αναδείχθηκαν οι:

1ος Πάτσας Γεώργιος του Α.Π.Σ. Δρομέων Πιερίας «ΖΕΥΣ» με χρόνο 36.35.00

2ος Τραπέζας Δημήτριος έφορος του Α.Π.Σ. Δρομέων Πιερίας «ΖΕΥΣ»

3ος Γρηγοριάδης Δημήτριος Γ.Γ. του Α.Π.Σ. Δρομέων Πιερίας «ΖΕΥΣ»

Ενώ στις γυναίκες οι:

1η Σουλιώτου Αλέκα του Α.Π.Σ. Δρομέων Πιερίας «ΖΕΥΣ» με χρόνο 46.35.00.

2η Πισιλίδου Ρένα του ΣΕΒΑΣ Θεσ/νίκης με χρόνο 54.53.00

Και την 3η θέση μοιράστηκαν οι: Κουκούλα Μαργαρίτα (ΖΕΥΣ) και η Αγαθαγγελίδου Αγγελική (ΖΕΥΣ) καθώς και οι δύο τερμάτισαν μαζί με χρόνο 1.06.38.

Στους τρεις πρώτους νικητές και τρεις πρώτες νικήτριες απονεμήθηκε κύπελλο και σε όλους τους συμμετέχοντες δόθηκε αναμνηστικό μετάλλιο με την προτομή του Αλέξανδρου Υψηλάντη και αναμνηστικά μπλουζάκια.

Μετά την απονομή των κυπέλλων και μεταλλίων οι συμμετέχοντες και οι συνοδοί τους δοκίμασαν τα ποντιακά εδέσματα που είχαν ετοιμάσει οι κυρίες του Συλλόγου. Θερμά ευχαριστούμε:

Τον Δήμο Κορινού, Τον Σύλλογο Δρομέων «ΖΕΥΣ» Πιερίας, Την Ελληνική Ένωση Έρευνας και Διάσωσης Ν. Πιερίας, Το Σώμα Εθελοντών Σαμαρειτών και Διασωστών του Ελληνικού Ερυθρού Σταυρού Ν. Πιερίας, Το Σύλλογο Ραδιοερασιτεχνών Ν. Πιερίας, Την Ποδηλατική Απόδραση Ν. Πιερίας, Την Τροχαία Περιφέρειας, Τον Σύλλογο Κριτών Στίβου Πιερίας-Ημαθίας

Τους χορηγούς του αγώνα Χαρτοβιομηχανία ΜΑΧΙ- Οργανοχημικά Λιπάσματα Μακεδονίας Α.Ε. και την κάβα ποτών του κ. Στεφανίδη Κων/νου.

Την κα Παπαργυροπούλου Μαρία για την διάθεση της ταβέρνας «Λήκυθος» όπου και στήθηκε ο μπουφές, καθώς και τις κυρίες του Συλλόγου που ετοίμασαν τα ποντιακά εδέσματα.

Με εκτίμηση το Δ.Σ.

του Συλλόγου «Αλέξανδρος Υψηλάντης».

Οι νικήτριες στην κατηγορία γυναικών

Οι τρεις νικητές στην κατηγορία ανδρών

Οι ποδηλάτες του Συλλόγου "Ποδηλατική απόδραση Κατερίνης"

Οι ραδιοερασιτέχνες του Ν. Πιερίας

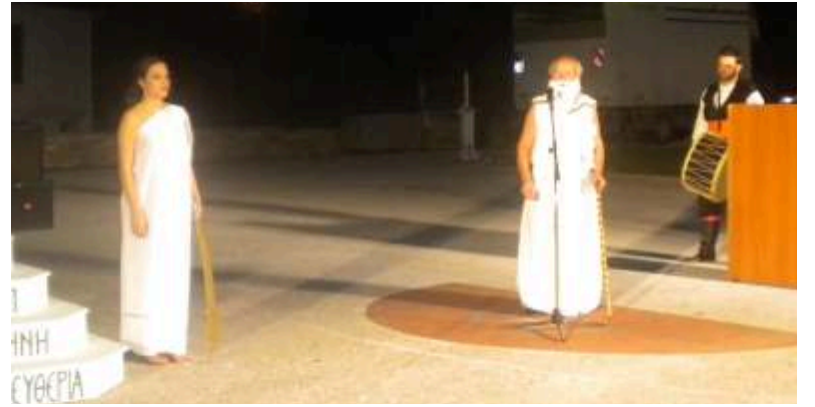

Τα μέλη των Εθελοντών Σαμαρειτών και της Ελληνικής Ένωσης Έρευνας και Διάσωσης

Αναμνηστική φωτογραφία με τους συντελεστές που συνέβαλαν στην επιτυχία του αγώνα

στην Ειρήνη»

Μετά από 48 χρόνια αναβίωσε η τελετή της "ΠΥΡΑΣ" στις εκδηλώσεις αφιερωμένες στην Ειρήνη των Λαών

Συνέχεια από τη σελ. 1

Ύστερα και από την παρουσία του δραστήριου Δασκάλου Χρήστου Τερζίδη που άφησε πολιτιστικά και πολιτισμικά σημάδια στην Ν. Τραπεζούντα, οι νέοι του χωριού πρόσκοποι και αγροτόπαιδα με την σκέψη και ιδέα του Ποντιακού Ελληνισμού, έδωσαν άλλο χρώμα στην τελετή της Πυράς από το 1958. Με πάθος πάντα για διάκριση και πρωτιά στα πολιτιστικά, στην πρόοδο και την ψυχαγωγία. Έδωσαν νέο νόημα στην τελετή της πυράς με συμμετοχή και ξένων εκπροσώπων των κυριοτέρων φυλών της Γης.

Τώρα πλέον έχει το νόημα της αδελφοποίησης των Λαών για σταμάτημα των πολέμων με την ιδέα του Ολυμπισμού σαν σύμβολο.

Αγαπάμε την ζωή, θέλουμε Ειρήνη χωρίς πολέμους και εξοπλισμούς για να προλάβουμε οικολογικές καταστροφές, γενοκτονίες, και ολοκαυτώματα που είναι γεμάτο το παρελθόν της ανθρωπότητας.

Με κέντρο πάντα τον ιστορικό πολιτισμό της Ελλάδας στην μακραίωνη ιστορία μας. Για μια ειρήνη των Λαών ό-

λου του Κόσμου.

Ήταν ιστορική η ημέρα της 17ης Οκτώβρη στην Νέα Τραπεζούντα. Μετά τον Υψηλάντειο αγώνα δρόμου, που φέτος ήταν 10 χιλιόμετρα σε ανώμαλο δρόμο και στέφθηκε με επιτυχία. Το απόγευμα έγιναν τα αποκαλυπτήρια της μεταλλικής Ποντιακής Λύρας που στήθηκε στην πλατεία Υψηλάντων στο χωριό. Ακολούθησε το βράδυ η Βυζαντινή χορωδία και μετά παίχτηκε η τελετή της ΠΥΡΑΣ. Η Φλόγα των Ελλήνων.

Ήταν ένα ξάφνιασμα για τους θεατές που γέμισαν την πλατεία του χωριού δίπλα από το κτίριο του Συλλόγου. Για όσους είχαν παίξει παλαιότερα στην ΠΥΡΑ ήταν μια συγκινητική στιγμή όπου ξανά έζησαν αυτή την τελετή που τόσο μας γέμιζε με υπερηφάνεια.

Η ποικιλία των προσώπων, των στολών από την ιστορία μας με τον Σοφό, την Ελλάδα, τον λαμπαδηδρόμο Αθλητή, τους αντιπροσωπευτικούς πολεμιστές της αρχαίας, της Βυζαντινής, του 1821 και του ιστορικού ΟΧΙ του 1940 ενθουσίασαν τους τυχερούς θεατές που βρέθηκαν εκεί. Και στη συνέχεια η παρουσία των αντιπροσώπων των τεσσάρων ξένων φυλών της γης. Δηλαδή του Κινέζου για την Ασία, του Αιθίοπα για την Αφρική, του Ερυθρόδερμου για την Αμερικάνικη φυλή και του Λευκού Ευρωπαίου. Ήρθαν, ζήτησαν και πήραν την φλόγα της Ελευθερίας και της Δημοκρατίας μιλώντας ο καθένας στην γλώσσα του και τα μετέφραζε ο παρουσιαστής.

Μετά ήρθαν δύο νέα Ελληνόπουλα ντυμένοι ο ένας φουστανελάς και ο άλλος πόντιος, πήραν την φλόγα από την Ελλάδα και άναψαν την σωρό με τα ξύλα, την συμβολική μας ΠΥΡΑ.

Γύρω από την πυρά χόρευε το μεσαίο νεανικό χορευτικό συγκρότημα του Συλλόγου τρεις ποντιακούς χορούς. Ο παρουσιαστής στο τέλος παρουσίασε όλους τους νέους ονομαστικά που χειροκροτήθηκαν από τους θεατές. Ο Πρόεδρος του Συλλόγου ευχαρίστησε τα παιδιά που έ-

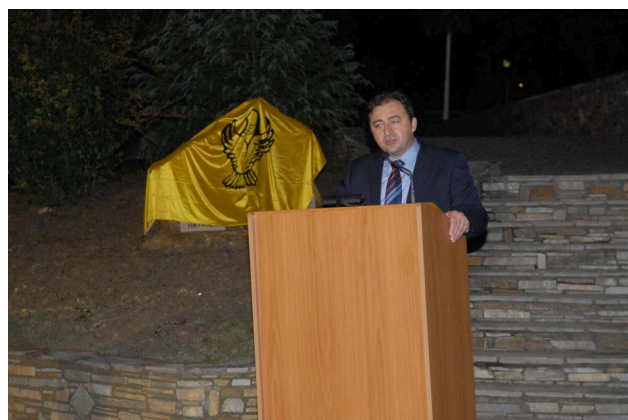
Από την τελετή της "Πυράς"

Από την τελετή της "Πυράς"

παιξαν και μετά ο Σοφός (ο Λόγος) ευχαρίστησε όλους και αφιέρωσε την τελετή στους παλιούς συμπαίχτες του και για όσους δεν υπάρχουν στην ζωή εδώ και πάνω από 50 χρόνια.

Εντυπωσιακές ήταν οι δύο πανοπλίες του Αρχαίου και του Βυζαντινού Πολεμιστή που φορέθηκαν για πρώτη φορά. Είχαν κατασκευαστεί επί προεδρίας του Βασιλείου Αδαμίδα του Γεωρ. και τεχνίτη τον Χαραλαμπίδη Χαράλαμπο του Στ. Ευχαριστίες σε όσους βοήθησαν να πραγματοποιηθεί αυτή η θαυμάσια εκδήλωση και είναι μια κορώνα για τον Σύλλογο και την Ν. Τραπεζούντα που τώρα ανά πάσα στιγμή μπορούν να το ξαναπαίξουν γιατί υπάρχουν όλα τα σκηνικά και οι στολές. Υπεύθυνος για τα κείμενα και την σκηνοθεσία είναι ο Τερζίδης Αριστείδης (ο Δίκαιος).

Ο Δήμαρχος Κορινού κ. Νίκος Αβραμίδης στα αποκαλυπτήρια του μνημείου

Ο Δήμαρχος Κορινού με τον πρόεδρο του συλλόγου την ώρα των αποκαλυπτηρίων

Ο Δήμαρχος Κορινού, ο πρόεδρος του συλλόγου με τον γλύπτη Ιορδάνη Ποιμενίδη

Η Βυζαντινή - Παραδοσιακή χορωδία του Συλλόγου μας

- Πρόσωπα της τελετής της Πυράς
- 1) Παρουσιαστής : Σείταριδης Δημοσθένης
 - 2) Σοφός: Τερζίδης Αριστείδης
 - 3) Ελλάδα: Αλχαζίδου Ελπίδα
 - 4) Αθλητής Λαμπαδηδρόμος: Γρηγοριάδης Δημήτρης
 - 5) Αρχαίος Οπλίτης: Σιδηρόπουλος Αριστ.- Νεκτάριος
 - 6) Βυζαντινός Οπλίτης: Δήμος Αθανασιάδης
 - 7) Αρματωλός 1821: Πετριδής Σωκράτης
 - 8) Φαντάρος του 40: Αδαμίδης Αναστάσιος
 - 9) Πόντιος Νέος: Ιωαννίδης Βασίλης
 - 10) Φουστανελάς: Πετριδής Σπύρος
 - 11) Λυράρης: Αλχαζίδης Αλέξανδρος
 - 12) Τυμpanιστής: Χαραλαμπίδης Σταύρος
 - 13) Κινέζος: Τερζίδης Χρήστος
 - 14) Αιθίοπας: Πετριδής Νικόλαος
 - 15) Ερυθρόδερμος: Παπαδόπουλος Βασίλης
 - 16) Ευρωπαίος: Τουλίκας Χρήστος

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΟΦΕΩΣ

του Δημ. Β. Χατζηιωαννίδη (1899-1988)

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ

Η κόκκινη μπογιά και το θάμα της

Όταν άρχισαν οι ομαδικές απελάσεις των Ελλήνων του Πόντου ήρθε και η σειρά των Οφιτών. Χωροφύλακες με ένοπλες ομάδες αγαδοπαίδων τους ειδοποίησαν να ετοιμαστούν για να φύγουν γέρνοντας όσα πράγματα και τρόφιμα μπορούσαν να φορτώσουν. Μάλιστα τους επέτρεψαν να πάρουν και αχθοφόρους, όσοι είχαν με τί, για το κουβάλημα των αποσκευών των. Υπήρχαν Παίπουρτλήδες που έκαναν αυτή τη δουλειά. Μερικοί όμως το 'σκασαν με τα φορτία τους. Και τοιουτοτρόπως εν ριπή οφθαλμού εκκενώθηκαν όλα τα Ελληνικά χωριά, τούς έφεραν στην παραλία, στην αγορά του Όφεως, Σολακλή όπου ανέμεναν να έρθει βαπόρι που θα τούς μετέφερε στην Κωνσταντινούπολη.

Τους έβαλαν σε Χάνια και καφενεΐα, όσοι δε μπορούσαν νοίκιασαν κάτι και κάθισαν. Τέλος ήρθε τό βαπόρι, τους πήρε επί πληρωμή και τους μετέφερε στην Κωνσταντινούπολη.

Η Ρεοζίλη Σουντουλίδου, από το χωριόν Κρηνίτα, είχε ένα σακί φρεσκοαλεσμένο καλαμποκίσιο αλεύρι, δεν μπόρεσε να το πάρει και το άφησε στο σπίτι της όταν έφυγαν από το χωριό. Της ήρθε όμως η ιδέα να ανακατέψει στο αλεύρι κόκκινη βαφή αυγών, σκόνη.

Άμα έφυγαν, τα σπίτια λεηλατήθηκαν. Ο λεηλατής που βρήκε το σακί με το αλεύρι χάρηκε και το πήγε σπίτι του.

Μετά κάμποσες ημέρες πήγε η γυναίκα του να ζυμώσει ψωμί, έβαλε στο ζύμοτρον αλεύρι και επάνω στο αλεύρι καυτό νερό, ότε -ώ του θαύματος το ζύμοτρο γέμισε αίμα. Το ανακάτεψε και όσο περισσότερο το ανακάτεψε τόσο κοκκινότερο αίμα γέμιζε τό ζύμοτρο μέ τό ζυμάρι. «Γού καπαντούμ», αλλοίμονό μου. Τι είναι τούτος; Φώναξε τις γειτόνισσες, τούς γείτονες και όλοι μαζί απεφάνθησαν ότι το «κιουνάχ», το κρίμα, το έκανε και μετέβαλε τό αλεύρι σε αίμα. «Τετίμ χακί» (ορφανού δίκαιον) απ' όπου τό πήραν.

Η Ρεοζίλη ήτο χήρα μέ μικρά ορφανά. Το θάμα μαθεύτηκε σε όλα τα χωριά και χτυπούσαν οι Τουρκάλες τα στήθη τους κλαίοντας. «Γού, γού καπαντίκ για Ρεπί» ω Θεέ χαθήκαμε. Αμέσως τήν άλλη μέρα πήραν πολλές Τουρκάλες τρόφιμα, φορτώθηκαν απ' όλα τα καλά που είχαν, έτρεξαν εσπευσμένως και τα έφεραν στους Έλληνες στους καταυλισμούς των, ζητούντες "χελαλίκ", συγχώρηση «Χελάλ οσούν κοκσί(=γειτόνας) «χελάλ οσούν».

Την είχαν πάθει Χιώτικα οι καημένες οι Τουρκάλες, ενώ η Ρεοζίλη γελούσε με την καρδιά της.

Η μάχη του Κρηνίτα

Το καλοκαίρι του 1917 είχαμε πάει κάμποσοι νέοι, χωρίς οικογένειες και καθήσαμε σε ένα σπίτι στο παραχάρι Χούσο. Οι Χουσιλήδες, (κάτοικοι του Χούσο), στους οποίους ανήκε το σπίτι είχαν φύγει πρόσφυγες, όταν οι Ρώσοι κατέλαβαν τον τόπο και τα σπίτια τους, (οι γιαηλάδες), έμειναν ακατοίκητα. Είχαμε και εμείς σπίτι εκεί, ήτο όμως χαλασμένο και μη κατοικήσιμο.

Τα βράδια ήρχοντο νεαροί Τούρκοι του Χούσο συνήλικές μας κάναμε παρέα και συνήθως χορεύαμε.

Ερχόταν μαζί τους και ένας που μας μάθαινε να κάνουμε γυμναστικές ασκήσεις και για μια άσκηση μας έλεγε: "Πού ιστικαμτάν χουτζουμέ πενζέρ", αυτό μοιάζει με επίθεση από πρόχωμα.

Αντιλήφθηκα ότι ήτο στρατιωτικός και όχι στρατιώτης βέβαια και ρώτησα κάποιον γι' αυτόν. Ήτο στον Τουρκικό στρατό, μου είπε, και κατά την οπισθοχώρηση των Τούρκων το 1915 κρύφθηκε και έμεινε στο χωριό τους, για να μην τον πάρουν αιχμάλωτο οι Ρώσοι και ότι ελέγετο Τζερκέζ.

Εφαινετο πως ήτο τραχύς άξεστος και μεγαλύτερος βέβαια από εμάς και από τότε προφυλαγόμασταν από αυτόν στις συνομιλίες μας. Άλλωστε η ζωή μας κυλούσε σε αδελφικά χωρίς παρεξηγήσεις.

Μείναμε εκεί δύο μήνες και τέλη Αυγούστου κατεβή-

καμε στο χωριό μας.

Είχαν αρχίσει ανωμαλίες στην Ρωσία και μέχρι τέλους του έτους παρέλυσε η στρατιωτική των ισχύς και ήρχισαν τα στρατεύματά των να αποσύρονται διαλυμένα

Αμέσως φούντωσε η αναρχία και οι έως τότε μηδαμικοί και άοπλοι Τούρκοι άφηναν τα κρυσφήγετα τους και γύριζαν πάνοπλοι και απειλητικοί, καθώς και μερικοί αγάδες που είχαν επιστρέψει λαθραίως από την προσφυγιά και έμειναν μέχρι τότε στην αφάνεια.

Κάνουμε μια παρένθεση

Όταν οι Ρώσοι κατέλαβαν τας ανατολικές επαρχίες της Τουρκίας κατά τον Πρώτον Παγκόσμιον πόλεμο, προχώρησαν αιφνιδιαστικώς και έφθασαν χωρίς αξιόλογη αντίσταση των Τούρκων μέχρι του Καλού Ποταμού όπου και στρατοπέδευαν. Στας αρχάς του πολέμου από την παραμεθόριον περιοχή του ποταμού Τζορόχ είχαν απομακρυνθεί μερικοί κάτοικοι, λόγω των πολεμικών επιχειρήσεων και διεσκορπίστησαν εις τά ενδότερα της Τουρκίας ως πρόσφυγες. Όλος δε ο υπόλοιπος πληθυσμός πέραν και μέχρι του Καλού Ποταμού έμεινε επί τόπου.

Οι Ρώσοι έμειναν εκείθεν του Καλού Ποταμού μερικές εβδομάδες, κατά το διάστημα των οποίων οι Τούρκοι κάτοικοι του Όφεως, έφυγαν οι περισσότεροι στην προσφυγιά, καθώς και αλλού αναφέραμε. Έφθασαν στην περιοχή της Σαμσούντος, χύμηξαν στα Ελληνικά χωριά και επέφεραν μύρια κακά στους κατοίκους. Ως εκ τούτου οι Έλληνες ηναγκάστησαν να φύγουν στα βουνά και πύκνωσαν τις τάξεις των ανταρτών.

Από τας λεηλασίας που εξετέλεσαν και με την εγκατάστασή τους στα χωριά τούτων, όσα ήσαν πιο απάτητα από τους αντάρτες εκαλοτέρασαν.

Επειδή όμως επιθέσεις των ανταρτών ήσαν επίφοβες και επικίνδυνες, η Τουρκική κυβέρνηση οργάνωσε από τους πρόσφυγες τούτους τάγματα διά την καταπολέμηση της ανταρσίας και ανέθεσε την αρχηγία αυτών εις τον Τζακίρ Ογλη Ισμαήλ αγά, διά τον οποίον ομιλεί ο κύριος Ψαθάς εις το βιβλίον του, "Γη του Πόντου", και του έδωσε και στρατιωτικόν τίτλο. Ούτω όμως απέφευγαν να συγκρουσθούν με τους αντάρτες, τους οποίους εφοβούντο και κατώρθωσαν να έλθουν εις επαφή μαζί τους και να τους πουλήσουν πολεμοφόδια και τρόφιμα, επί πληρωμή, κρατώντας τους μακριά. Αλλά αργότερον απεκαλύφθησαν και ο Ισμαήλ αγάς φυλακίσθηκε, οι δε υφιστάμενοί του έφυγαν με καΐκια και μπήκαν λάθρα εις την υπό Ρωσικήν κατοχήν πατρίδα τους. Επανερχόμεθα στη σειρά μας.

Στας αρχάς του 1918 στένεψαν τα πράγματα. Αναρχία κυριολεκτική. Οι αγάδες κάθε χωριού φαινομενικώς μεν για να προλάβουν οιονδήποτε κακό, με σκοπό όμως κύριο να ωφεληθούν οι ίδιοι με τους συνοδούς των, προσεφέρθησαν σωρηδόν ως φύλακες και οργάνωσαν τα στέκια τους στα επίκεντρα μέρη των χωριών. Έπρεπε όμως να πληρωθούν. Εις το χωριόν Κρηνίτα ο Βασίλειος Παραδεισόπουλος πλήρωσε ως καλοθελητής πολλά λεφτά. Δεν έφθαναν όμως. Κάναμε συνδρο-

μές και μαζέψαμε από όλους. Όσοι δεν είχαν λεφτά πρόσφεραν χάλκινα μαγειρικά σκεύη, άλλοτε περιζήτητη στην Μικρά Ασία. Η γενική όμως λεηλασία ήτο το κύριον μέλημα των Τούρκων και οργάνωσαν μίαν τοιαύτην στο χωριόν Κρηνίτα.

Οργανωτής ήτο ο Τζερκέζ για τον οποίον μιλήσαμε στην αρχή του σημειώματος μας. Μια μέρα ενώ οι φύλακες, καμιά δεκαριά καθόντουσαν στο τραπέζι σπίτι μας και έτρωγαν, ήρθε τρεχάτος ένας και τους έκαμε νεύμα με το χέρι. Αμέσως άφησαν το τραπέζι πετάχθηκαν και χάθηκαν.

Δεν πέρασε πολύ ώρα και άρχισε άγριο ντουφεκίδι στην μίαν πλευράν του Κρηνίτα, στον Εφραιμάντο, του μαχαλά Καθοχώρ, όπου ήσαν κατωκημένα δύο σπίτια. Τα ελεηλάτησαν και επροχώρησαν παρακάτω στον Πετράντο. Εκεί όμως συνήνητησαν αντίσταση. Ήτο ο Βασίλειος Πετρόπουλος λεγόμενος Πουγιούκης, ο οποίος δεν χωράτευε, άρπαξε το τουφέκι μπήκε στο μετερίζι και αμέσως στο ψαχνό.

Δεν ξέρουμε τα αποτελέσματα ακριβώς, κατά την αφήγηση όμως του ίδιου έριξε κάτω δύο. Πού να αντισταθεί όμως σε τόσο πολύ κόσμο. Τον κύκλωσαν και τον πλήγησαν στο κάτω σαγόνι. Όταν είδε ότι πάει έτρεξε με ψυχραιμία και με όλη του τη δύναμη, αιμόφυρτος, έκρυψε το ντουφέκι του σε κρυψώνα ειδικό, ξάπλωσε στον "πεκέ" με ροχαλητό θανάτου, πλημμυρισμένος από αίμα Δεν τον άγγιξαν, νόμισαν ότι πεθαίνει. Ληηλάτησαν το σπίτι του, καθώς και έτερα τρία της γειτονιάς του.

Αντίκρου και υψηλά δίπλα στον κατερχόμενο δρόμο, στην αυλή του Σουντούλ δυο νεαροί, μαζί με τον Γιώργο, τον μεγαλύτερο γιο του Πουγιούκ, είχαν φτιάξει ένα πρόχωμα, μέσα στο οποίον και βρέθηκαν κατά την

στιγμή της επιθέσεως. Οι δυο δειλίασαν, άμα είδαν την πολυκοσμία και πρότειναν να φύγουν στο πλαγινό ρέμα και να προφυλαχτούν, όπως και έπραξαν. Ο Γιώργος όμως έμεινε στη θέση του λέγοντας: «θα πέσουν πολλά λέσια(πτώματα) σήμερα. Δεν μπόρεσε να αφήσει τόν πατέρα του και τόν εβοήθησε πυροβολώντας από τό πρόχωμα. Οι Τούρκοι τόν κύκλωσαν και τόν σκότωσαν επί τόπου. Άγνωστον αν οι σφαίρες του ευστόχησαν. Διεδόθη όμως ότι οι λεηλάται επιστρέφοντας εκόμισαν και μερικά φορεία.

Οι λεηλάται προχωρώντας περαιτέρω έφθασαν στα έτερα δύο σπίτια των Εφραιμίδων. Ο Δημήτριος Εφραιμίδης κλείσθηκε μέσα στο σπίτι μέ την οικογένεια του και άρχισε να πυροβολεί από μετερίζι. Κάποιος Τούρκος φώναξε τότε, «κάψτε τό σπίτι». Έβγαλαν από το στάβλο και πήραν τις αγελάδες και έβαλαν φωτιά. Ξύλινο τό σπίτι, κάηκε σαν πυροτέχνημα. Ο Εφραιμίδης άμα αντελήφθη ότι τό σπίτι καίεται, βγήκε από τήν πίσω πόρτα και κρύφθηκε με την οικογένειά του

στο δίπλανό ρέμα. Ληηλατήθηκε τό σπίτι του αδελφού του.

Τοιουτοτρόπως τό σύνολο των λεηλατηθέντων σπιτιών ανήλθε σε 7 και ένα πού κάηκε.

Πήραν, από τά σπίτια παν ότι είχαν. Αγελάδες, καλαμπόκια, φασούλια και λοιπά τρόφιμα και όλα τά του σπιτιού έπιπλα κουβαλήσιμα. Ηκολουθούντο από ανθρώπους για φορτώματα. -

Από εκεί δεν προχώρησαν επί πλέον και αποχώρησαν, νομίσαντες ότι στό κέντρον του χωριού θα εύρισκαν μεγαλύτερη αντίσταση. Απατήθηκαν όμως εφόσον εκεί δεν ήσαν Πουγιούκηδες.

Ενώ συνέβαιναν αυτά τά τελευταία και ή ημέρα έκλινε προς τη δύση μέ φιλή ομιχλώδη βροχούλα, μέσα από την οποία διεκρίνοντο οι φλόγες του καιομένου σπιτιού, ακούσθηκε να φωνάζει κάποιος, μεγαλοφώνως από τόν δρόμο, λίγο πιο κάτω από την εκκλησιά «|Ανέστη, Ανέστη». Ανέστης ήτο ο μουχτάρης του χωριού. Του απάντησε: ποιός είναι και τι θέλει; «Ήρθε, είπε, ο Γιακούπ αγάς, θέλει να έρθει στο χωριό και να μη γίνουν παρεξηγήσεις». «Ας έρθει», του απάντησε, Ο φωνάζων ήτο εκείνος ό οποίος είχε κάνει νεύμα στους φύ-

Ρεοζίλη Σουντουλίδου

λακας και έφυγαν από το τραπέζι. Ήρθε σέ λίγο στην αυλή μας ο Γιακούπ αγάς μέ την παρέα του και τους νεαρούς φύλακας πού είχαν προηγουμένως παραμερίσει, θεατρινισμός. Έκανε τον ανήξερο. «Τι συμβαίνει; ρώτησε, Τι τρέχει, τι είναι εκεί κάτω; Άκουσα τόν σαματά και έρχομαι από τό σπίτι μου». «Δεν ξέρουμε τίποτα», του είπε ο Ανέστης, ότι βλέπετε». «Δεν υπάρχει καμιά γυναίκα είπτε εκείνος, να πάει να ιδεί;» (επειδή για άνδρες κάτι τέτοιο θα ήταν επικίνδυνο). Προσφέρθηκε ή μάνα μου. Κατέβηκε ίσαμε τό σπίτι του Δημητρίου Σουντουλίδη. Είδε τό Γιώργο νεκρό. Είδε τόν Δημ. Σουντουλίδη, που ήταν μόνος σπίτι, ενώ όλη η οικογένεια του είχε φύγει στο διπλανό ρέμα και ο οποίος δεν ήξερε τίποτα. Πιο κάτω φοβήθηκε να προχωρήσει, επέστρεψε και είπτε ότι είδε. Νύχτωσε. Έμειναν όλοι επί τόπου, όπως βρισκότουσαν. Στο χωριό επικράτησε η συχία. Οι Τούρκοι φύλακες, ξανακατέλαβαν τις θέσεις των όπως και πριν, σαν να μην είχε συμβεί τίποτα.

Την άλλη μέρα οι λεηλατηθέντες και οι απόκεντροι μετώκησαν σέ συγγενείς των, στά κεντρικότερα σπίτια του χωριού, κηδεύθηκε ο Γιώργος αφανώς, ενώ ο πατέρας του εφαινετο βελτιούμενος και εκτός κινδύνου. Μόνον, δεν μπορούσε να μιλήσει και συνεννοείτο με νεύματα. Αργότερον θεραπεύθηκε σχεδόν τελείως. Οι λεηλατηθέντες μέχρι της νέας εσοδείας έζησαν μέ τήν βοήθειαν των συγγενών των και λοιπών.-

Ούτω μέ πληρωμένους Τούρκους φύλακας φθάσαμε στά μέσα του Φεβρουαρίου, οπότε δύο νεαροί Έλληνες πήγαν στην αγορά Όφως για να ιδούν και μάθουν τίποτα νέα. Είχε έλθει ο Τουρκικός στρατός και όταν επέστρεψαν είπαν ότι είδαν τούς Τούρκους στρατιώτας. Ένας αγάς από το χωριόν Αλανό, μου διαφεύγει το όνομά του, έτρεξε και του είπτε του ενός, «με αυτά τά μάτια είδες τούς στρατιώτας μας;» Ναι τότε του φίλησε τά μάτια από πατριωτικό παλμό.

Αργότερον εγκατεστάθηκαν οι τουρκικές αρχές και οι φύλακες απεσύρθησαν. Ήτο άλλωστε η εποχή των γεωργικών εργασιών. Αλλά και πάλιν εγίνοντο μεμονωμένα ληστρικά επιθέσεις για τις οποίες τρέχαμε και καταγγέλλαμε στις αρχές, οι οποίες εφέροντο αναλόγως καλά.

Κάνουμε μίαν παρένθεση.

Ο Μητροπολίτης Τραπεζούντος ό αοίδιμος Χρυσανθος, που ανησυχούσε πάρα πολύ διά τήν τύχη του ποιμνίου του παρεκάλεσε τόν αρχηγόν των τουρκικών στρατευμάτων πού προχωρούσαν προς ανατολάς της Τραπεζούντος, κατά μήκος της παραλίας, νά συστήσει στους αξιωματικούς του νά ομιλήσουν στους κατά τόπους Έλληνες νά μείνουν ήσυχοι και νά μή φύγουν στην Ρωσία.

Η παράκλησίς του εγένετο αποδεκτή και εις τόν Όφιν ο δήμαρχος ειδοποίησε σέ όλα τά ελληνικά χωριά νά προσέλθουν οι προεστοί των χωριών και νά ακούσουν κάποιον αξιωματικόν πού θα τους μιλούσε.

Πήγαν λοιπόν οι δημογέροντες μαζί μέ τους ιερείς. Ο αξιωματικός τους μίλησε και τους είπτε:

«Μείνατε ήσυχοι στά σπίτια σας. Μη φύγετε από μας. Εμείς θα πάμε όσο βαστούν τά πόδια μας, θα προχωρήσουμε όπου πάτε. Επομένως μην ανησυχείτε, καθήστε ήσυχοι και μην φεύγετε. Μην έχετε ελπίδας σέ κανένα. Εκείνα πού είχατε κάποτε στην Κωνσταντινούπολη -πατρίκ-ματρίκ-τώρα όλα είναι χεσμένα». («Σιζούν Ιστανπολτά χάνκι βάρ ιτί πατρίκ ματρίκ σιμί χέπ σιτζιλμίσ τουρ»).

Τότε ο Βασίλειος Αθανασιάδης, από το χωριόν Ζουρέλ, του είπτε. «Καλά τα λες, εφέντη, αλλά όταν έρχονται λησταί και μας ληστεύουν κάθε μέρα, πώς μπορούμε να μείνουμε ήσυχοι;»

«Να τους καταγγείλετε στις αρχές», είπτε. «Πού να τούς ξέρουμε του απήντησε. Έρχονται με τα μάουζερ και μας πυροβολούν κιρρρ.....πού να τους δούμε». «Μόνο να καταγγείλετε είπτε ο αξιωματικός. Το χέρι του κράτους είναι μακρύ και τους βρίσκει».

Η επιστροφή του Ισμαήλ αγά.

Κατά τόν Μάρτιο του 1918 ήρθαν χωροφύλακες και πήραν καμπόσους από τό χωριόν Κρηνίτα και μας πήγαν στην επιδιόρθωση του δημοσίου δρόμου στο Εσκή Παζάρ. Όταν φθάσαμε εκεί είδαμε μίαν συνοδείαν. Είχε έλθει με καράβι ο Ισμαήλ αγάς, γλυτώσας από την φυλακή και πήγαν οι συγχωριανοί του και τον πήραν από την παραλία. Ήρχετο καβάλα, περήφανος. Τον καλωσορίσαμε κ' εμείς και σφίξαμε το χέρι του, «Χός κελτούν αγά». Άλλωστε μας προέτρεψε σε τούτο ο Θανάσο από του Ζουρέλ πού ήτο στην συνοδεία.

Μερικοί αγάδες μεταξύ των οποίων οι αδελφοί Μουαμέτ και Οσμάν, γιοί του Τζακίρ ογλή Ιμπραήμ

αγά, έφεραν κάποιον με ένα φορείον. Ρωτήσαμε ποιός είναι ο φερόμενος. «Πιζίμ ες σαχιπί», η σπιτονοικοκυρά μας, απάντησε ο ίδιος ο Ισμαήλ αγάς.

Οι αδελφοί Μουαμέτ και Οσμάν αγάδες ήσαν υφιστάμενοι του Ισμαήλ αγά εις τα κατά των ανταρτών τάγματα του εις την Σαμσουντα και όταν ο Ισμαήλ αγάς εφυλακίσθη, αυτοί πρόλαβαν και έφυγαν επιστρέψαντες στον Όφιν καθώς προηγουμένως είπαμε. Άκουσα πολλές φορές τον Μουαμέτ αγά να διερωτάται και να λέγει όταν ήτο μαζί με τους φύλακας του Κρηνίτα, «α να ξέραμε αν ο Ισμαήλ αγάς βγήκε από τήν φυλακή».

Ισμαήλ αγάς είχε συνάξει πλούτο από λεηλασίες καθώς και από τις δoσοληψίες του με τούς Έλληνες αντάρτες. Ίδρυσσε στον καιρό της ακμής του, κάπου στη Σαμσουντα, μεγαλοπρεπή αληπασάδικη αυλή. Κατάλωσε τον πλούτο σε δωροδοκίες και γλύτωσε από την φυλακή.

Άκουσα από τον επανακάμψαντα πρόσφυγα Ταπανλή ογλή Αλή, κάτοικον του χωριού Κρηνίτα ότι κάποτε εκεί στην προσφυγιά ένας εκ των κατοίκων του χωριού, Χοβόζα πήγε και παραπονέθηκε στον Ισμαήλ αγά ότι στερείται τα προς το ζην και υποφέρει. Εκείνος έβαλε το χέρι στην τσέπη του, έβγαλε δεκαπέντε, χάρτινες λίρες, ποσόν μεγάλο για εκείνη την εποχή, του δωσε. Πήγαινε, είπτε, και άμα τις τελειώσεις έλα πάλι κοντά μου.-

Έλεγε ακόμη ό Αλή ότι του 'φερναν του Ισμαήλ αγά μέχρι δεκαπέντε γυναίκες τα βράδια, εννοείται Ελληνίδας, για να διαλέξει όποιες ήθελε.

Η Τουρκέψασα Ελληνίδα που γλύτωσε.

Κάποιος Τούρκος από τό χωριόν Γίγα είχε πάρει ένα κορίτσι Ελληνίδα, από τά μέρη της Σαμσουντος και την έφερε στο χωριό του για δεύτερη γυναίκα. Η πρώτη του γυναίκα δεν την χώνευε. Την έστελναν να βόσκει τις αγελάδες των. Μια μέρα ανέβηκε με τις αγελάδες στο βουνό Ελμανταγί είδε μακρόθεν την εκκλησίαν του χωριού Κρηνίτα. Άφησε τις αγελάδες και τράβηξε προς την εκκλησία. Στο δρόμο συνάντησε μια Ελληνίδα, στην οποίαν είπτε τα χάλια της και μαζί της ήρθαν κοντά στό σπίτι μας. Την παρέλαβε η μάνα μου, την έφερε και έκρυψε μέσα στό χωράφι και της είπτε να καθίσει εκεί και να περιμένει ανάμεσα στα καλαμπόκια.

Συνηνοήθηκαν στο σπίτι και απεφάσισαν να την κρατήσουν. Την λυπήθηκαν. Την πίστεψαν καθότι δεν κουνήθηκε καθόλου από τον τόπο πού τήν κάθισε η μάνα μου. Και έμεινε σπίτι μας.

Μια μέρα την είδε μια Τουρκάλα γειτόνισσα. «Είναι της είπαν συνυφάδα της κόρης μας από του Ζουρέλ» και πέρασε απαρατήρητη.-

Ήσαν, έλεγε, πολλά κορίτσια και τους είπαν να γίνουν Τουρκάλες. Αυτές αρνήθηκαν. Τότε σκότωσαν μπροστά τους δύο. Τρόμαξαν και είπαν «ολόρουχ, ολόρουχ, (= γινόμεθα) και τις μοιράστηκαν.

Έφυγαν τότε Ρωμιοί μέ καίκια για τή Ρωσία, όπου και την έστειλαν και εκεί στο Σουχούμ παντρεύτηκε με κάποιον πόντιο.

Η τόλμη της και λίγη τύχη, με την βοήθεια της εκκλησίας των Ταξιαρχών την γλύτωσαν.

Η Μάνα του Αχμέτ και «Πατισαχούμ τζόκ γιασά».-

Τον Φεβρουάριο του 1918 ή Τουρκία ανακατέλαβε τας υπό των Ρώσων κατά τόν Πρώτον παγκόσμιον πόλεμο καταληφθείσας ανατολικάς επαρχίας της, τον δε Αύγουστο του ίδιου έτους εστρατολογήθημεν. Οι νέοι είχαν φύγει όλοι στην Ρωσία και μείναμε μερικοί εις το έλεος της τύχης με τήν ελπίδα πάντοτε για, μια καλλίτερη αύριον. Μας πήραν χωροφύλακες από το χωριόν Κρηνίτα την τετάρτην Αυγούστου και μας πήγαν στό σταθμό Χωροφυλακής που ήτο στό χωριόν Γίγα, τέσσαρες Ρωμιούς. Εκεί έφεραν ακόμα τρεις από το χωριόν Γίγα και αρκετούς Τούρκους. Κάνανε τα χαρτιά μας για το Σολακλή, όπου ήσαν οι αρχές του Όφως.

Πριν ξεκινήσουμε ήρθε ένας Χότζας με κόκκινη γενειάδα και ωραία χαρακτηριστικά, λησμόνηρα το όνομά του και μας μίλησε. «Παιδιά, είπτε, όπως καταβάλαμε από την ανατολική μεριά τον Μοσκώβ(=τήν Ρωσία), από την οποία τα παιδιά μας εις το εξής δεν θα έχουν πια κανένα φόβο, έτσι καλείσθε τώρα να υπηρετήσετε στο στρατό για να γλυτώσουμε και από τον άλλον εχθρό μας από την δυτική μεριά, τον Ιγκιλίς (Αγγλία) οποιόν επίσης με την βοήθειαν του Αλλάχ θα καταβάλουμε. Μη λυτείσθε ότι απομακρύνεστε από τας οικογένειάς σας. Ο Αλλάχ είναι μαζί σας". Έπειτα σήκωσε τα χέρια του σε στάση προσευχής και έκανε μια «ντοά» (προσευχή). Άμα τελείωσε σπόγγισε τα γένια

του με τα δύο του χέρια το ένα κατόπιν του άλλου πρώτον με το δεξιό έπειτα το αριστερό και μας αποχαιρέτησε.

Κοντά στο γεφύρι του Γίγα είχαν μία στοίβα ξύλα παλούκια μακρέα των τεσσάρων μέτρων και διετάχθημεν να τα φορτωθούμε και να τα πάμε στο κέντρο, όπου εχρειάζοντο για τηλεφωνικούς στύλους, πήραμε κάθε δύο μας από ένα, εννοείται χωρίς διάκριση Ρωμιοί και Τούρκοι. Περάσαμε το γεφύρι και ξεκινήσαμε προς την παραλία με την συνοδεία ενός χωροφύλακα.-

Άμα απομακρυνθήκαμε λίγο, τα ξύλα τα πετάξαμε αρχή κάνοντας οι Τούρκοι. Ο χωροφύλακας λίγο κουτός καθώς ήτο δεν το αντιλήφθηκε και δεν είπτε τίποτα ή μιας λυπήθηκε και έκανε τον στραβό.

Στου Σολακλή μας έφεραν σε ένα άδειο πρώην καφενείο. Εκεί ήρθε και κάθισε έξω σε ένα κάθισμα "Γιούζπασης"(εκατόνταρχος) του έδωσαν τον κατάλογο, μας διάβασε όλων τα ονόματα και μας βάλανε μέσα.

Νύχτωσε και κοιμηθήκαμε όπως βρισκόμασταν. Εγώ βρήκα ένα σαμάρι άλογου σε μία γωνία και κοιμήθηκα μάλλον καθιστός, ενώ οι άλλοι κοιμήθηκαν κάτω. Για ανάγκη πήγαινε τον κάθε έναστο ο χωροφύλακας στο αποχωρητήριο το οποιόν απείχε λίγο.

Το πρωί 5η Αυγούστου μας πήγαν στο στρατιωτικό διοικητή, "σουπέ ρεϊζί". Εκεί μας εξήλεξαν εκ νέου τα ονόματα και μας έστειλαν στον «μουσαφίρ χανά», (κέντρο διερχομένων όπου μείναμε ώσπου έκαναν τα χαρτιά μας της αποστολής.

Ο «μουσαφίρ χανάς» ήτο εις το κέντρον της αγοράς εις τον όροφον ενός ξύλινου κτιρίου. Ανεβήκαμε την ξύλινη σκάλα, επάνω είχε τρία δωμάτια επικοινωνούντα, μαζί με ένα χολ. Ζέστη όμως μεγάλη και δίψα άσβεστη. Είχαν νερό σε τενεκέδες αλλά δεν μπορούσαμε να το πιούμε. Έμοιαζε σαν ρετσινόλαδο. Ο μακαρίτης Χρήστος Πετρόπουλος έφερνε νερό με μια παρτάκα από κάποια βρύση και δροσιζόμασταν.

Μας έφεραν «ταϊνια», κουραμάνες, καλαμποκίσιο ψωμί του Κιλού και το μεσημέρι για φαγητό μέσα σε καρβάνες «χαπή σουί», ψαρόζουμο, μόνο νερό στο οποιόν είχαν βράσει ψάρια τα οποία έφαγαν άλλοι. Δεν το άγγιξε κανένας. Διέταξαν τότε να καθαριστούν οι καρβάνες. Νεαροί οπισποταμόται πήραν και τα 'χυσαν λέγοντες Ελληνικά «ελάτε παιδιά να χασέβουμε τα ψιλια».

Την άλλη μέρα 6η Αυγούστου μας έδωσαν ταϊνια για τρεις ημέρες και ξεκινήσαμε πρωί με κατεύθυνση το Κάρς, μέσω Βαϊβούρτ και Ερζερούμ, τριάντα τρία άτομα, επτά Ρωμιοί και είκοσι έξι Τούρκοι, υπό συνοδείαν δύο χωροφυλάκων. Μας αποχαιρέτησε ο προϊστάμενος του μουσαφίρ χανά στέκοντας στην κεφαλή της σκάλας με τας λέξεις «σαφά κελντινίζ χος κελντινίζ», καλώς ορίσατε. Περάσαμε στην δεξιά πλευρά του ποταμού Όφως και βαδίζαμε ανερχόμενοι κατά μήκος του ποταμού.

Όταν φθάσαμε στον Τασχανά κοντά στο χωριόν Ζησινό ήρθε κατόπιν μας και μας έφθασε ο θεός μου Ιωάννης πατέρας ενός των συντρόφων μας, μαζί με τον Κώστα Σείταριδη και μας έφεραν ψάρια τηγανισμένα. Ήτο η νηστεία του Αυγούστου που την 6ην, εορτήν της Μεταμορφώσεως, καταλύεται με ψάρια. Καθίσαμε λίγο μαζί τους και τα φάγαμε. Μας αποχαιρέτησαν κλαίοντας και ξεκινήσαμε στον δρόμον μας ενώ εκείνοι πήγαν να διανυκτερεύσουν στο χωριόν Ζησινό. Προχωρούντες φθάσαμε στο παζάρι Κοντού, πρώτον σταθμόν του δρόμου μας. Μας έκλεισαν σε ένα δωμάτιο της χωροφυλακής όπου μόλις χωρούσαμε όρθιοι και κοιμηθήκαμε όπως μπορέσαμε.

Την άλλη μέρα τό πρωί της 7ης Αυγούστου, ήρθαν γυναίκες από τα γύρω χωριά για να εφοδιάσουν τα παιδιά των με τρόφιμα και για να τα ξαναδούν.

Το οίκημα της Χωροφυλακής δεν είχε αποχωρητήριο και οποιος είχε ανάγκη πήγαινε με χωροφύλακα στην άκρη του ποταμού, που απείχε κάμποσα, μέτρα. Έπρεπε λοιπόν ο καθένας να περιμένει ώσπου να 'ρθει ο πηγαινάμενος και να πάει με τον χωροφύλακα. Και έτσι ο καημένος ο Αχμέτ, ένα ολόξανθο παλικάρι περιέμενε τη σειρά του.

Έξαφνα ήρθε η μάνα του με μία άλλη γυναίκα, η οποία άμα είδε το γιό της άρχισε να κλαίει γοερά. Η μάνα του Αχμέτ με μια απότομη στροφή της κατέβασε με όλη της τη δύναμη δυο γροθιές στην ράχη της, με την παρατήρηση: «Πού πάει το παιδί τζέ εσύ κλαις;». «Το παιδί σ' πάει την ογουρινά τζέ εσύ μοιρολογάς».

Γνώμες και συμπεράσματα

Από το έπος του 1940

του Ιορδάνη Μαυρόπουλου

1) Όταν ο Ελληνικός στρατός αντιμετώπιζε νικηφόρα τους Ιταλούς και αντιμετώπιζαν υπερήφανα στους Γερμανούς, όλος δε ο κόσμος παρακολουθούσε τη γιγαντομαχία με θαυμασμό, να τι έγραφαν και τι μετέδιδαν από τα ραδιόφωνα εξέχοντες πολιτικοί και στρατιωτικοί σύμμαχοι για τους Έλληνες και την Ελλάδα:

— Προθύμως αναγνωρίζομεν ότι οι Έλληνες σύμμαχοι είναι οι πρώτοι, που με τις υπέροχες νίκες των εις την Βόρειον Ήπειρον ήνοιξαν τον δρόμον και κατέφερον αποφασιστικά πλήγματα κατά της φασιστικής Ιταλίας. Αι επιτυχίαι δεν είχαν μόνον τοπικήν σημασίαν, άλλο, επηρέασαν την όλην εξέλιξιν του πολέμου. Η άμυνα της Κρήτης έσωσε την Κύπρον, την Συρίαν, το Ιράκ και ίσως το Τομπρούκ. (Στρατάρχης Γουέιβελ, αρχιστράτηγος της Μέσης Ανατολής).

— Ηγενναιότης και αποφασιστικότης των Ελληνικών στρατευμάτων εκέρδισαν τον θαυμασμόν των ελευθέρων Λαών του κόσμου.

έλεγαν και διακήρυτταν τότε οι φίλοι μας σύμμαχοι, για τους Έλληνες και την Ελλάδα. Τι στάση όμως τήρησαν για τους Έλληνες και την Ελλάδα μετά τον πόλεμο στο τραπέζι της ειρήνης και μέχρι σήμερα:

Υπάρχουν πολλά γιατί, για να βγάλει καθένας τα συμπεράσματα του, αρκεί να σκεφτεί τα εξής απλά πράγματα: α) Γιατί έγινε στην Ελλάδα ο εμφύλιος πόλεμος 1946-49; β) Γιατί το Κυπριακό πρόβλημα μένει άλυτο επί τόσα χρόνια και δεν υποχρεώνεται η Τουρκία να αποσύρει το στρατό της από την Κύπρο, για να επανέρθει στο νησί η ειρήνη και η ομαλή ζωή; γ) Γιατί όλοι οι Ευρωπαίοι και οι Αμερικάνοι δείχνουν τόση εύνοια στην Τουρκία, αφού δε σέβεται καμιά απόφαση του Ο.Η.Ε., καταπατεί τα ανθρώπινα δικαιώματα και των υπηκόων της ακόμα και απειλεί τη σύμμαχη εντός του ΝΑΤΟ Ελλάδα; Πού είναι η αλληλεγγύη της συμμαχίας;

— ... Αν το αποτυχόν, χάρις εις την νικηφόρον αντίστασιν της Ελλάδος, μεσογειακόν σχέδιον του Χίτλερ επετύγχανεν, η επίθεσις της Γερμανίας εναντίον της Ρωσίας, θα είχαν όλως διάφορα αποτελέσματα. Οι ήρωες που έχουν βάψει με το αίμα τους την ιεράν γην της Βορείου Ηπείρου, οι μαχηταί της Πίνδου και οι άλλοι, θα είναι οδηγοί μαζί με τους Μαραθωνομάχους, θα φορτίζουν ανά τους αιώνας την Οικουμένην. (Άντονι Ήντεν, υπουργός Εξωτερικών της Μ. Βρετανίας).

— ... Δεν τολμώ να σκεφθώ τας συνεπείας των γεγονότων της Ελλάδος". (Απόσπασμα από επιστολή του Χίτλερ προς το Μουσολίνι, στις 22-11-1940. Σ.σ. Ήταν η μέρα που ο Ελληνικός στρατός κατέλαβε την Κορυτσά).

—... Η επιβράδυνσις υπό της Ελλάδος της κατά Ρωσίας επιθέσεως, υπήρξεν ολέθρια δια τον αγώνα του άξονος. (170 απόρρητο έγγραφο αρχείου Νυρεμβέργης).

— Επολεμήσατε άοπλοι εναντίον πάνοπλων και ενίκησατε. Μικροί εναντίον μεγάλων και επικρατήσατε. Δεν είναι δυνατόν να γίνη άλλως, διότι είσθε Έλληνες. Εκερδίσασμεν χρόνον δια να αμυνθώμεν. Ως Ρώσοι και ως άνθρωποι σας ευγνωμονούμεν. (Ραδιοφωνικός σταθμός ΜΟΣΧΑΣ).

Αυτά και πολλά άλλα πολύ επαινετικά

λίγο, μας είπε. Ο Φύρερ παίρνει το πρόγευμα του και δε θέλω να τον διακόψω. Μη θυμώνετε μαζί μου. Χαμογέλασα, όσο μπορούσα πιο απλά.

Ο Χιόνσε με κοίταξε πίσω από τα σκούρα ματογυάλια του. Ύστερα με ρώτησε, με φωνή που μόλις ακουγότανε σχεδόν. Πέστε μου, λοχαγέ Μόργκε, πολεμήσατε στην Ελλάδα; Μάλιστα κύριε υπασπιστά. Σε τι μπορώ να σας διευκολύνω; Τίποτα. Απολύτως τίποτα δε θέλω. Είμαι μονάχα περιέργος να μάθω, τι άνθρωποι κατοικούνε.

Νομίζω πως δεν έχουν καμιά διαφορά με τους άλλους. Όσο ξέρω τουλάχιστον, μοιάζουνε με μένα, με το λοχαγό Βολφ, με σας, με όλους. Ο υπασπιστής χτύπησε τη γροθιά του σ' ένα τραπέζι. Μα τότε, φώναξε, πως είναι δυνατό να μας νίκησε ένας λαός, που είναι όμοιος με μας; Εγώ νόμιζα πως ήτανε υπεράνθρωποι. Αν οι Έλληνες δε βρισκόντουσαν στο δρόμο μας, τώρα θα ήμασταν νικητές στη Ρωσία και στην Αγγλία και τα καράβια μας, ο στόλος μας θα είχε κινήσει κιόλας για τις ακτές του Καναδά. Τι λέτε κι εσείς λοχαγέ Μπόργκε;

Δεν είχα τι να απαντήσω, γιατί τόσο εγώ όσο κι ο Βολφ διαισθανθήκαμε πως κάτι δεν πήγαινε καλά στο μυαλό του υπασπιστή. Ήμασταν βέβαιοι σχεδόν, πως ο Χίτλερ του είχε μεταδώσει το μικρόβιο της τρέλας του. Το ότι η Ελλάδα ήτανε μια ηρωική χώρα κι ότι την κατοικούσαν ηρωικοί άντρες και γυναίκες, δεν υπήρχε η παραμικρή αμφιβολία. Το να το ανακαλύψουνε όμως αυτό μόλις τώρα, ήτανε κάτι που δε συχωριότανε με τίποτα. Ο Χιόνσε έβριζε θεούς και δαίμονες λέγοντας, ότι μόλις αναλάβει και πάλι την πρωτοβουλία η Γερμανία, μόλις ξαναπάρει το τιμόνι, το πρώτο που έπρεπε να κάνει, ήτανε να στείλει όλο τον ιπτάμενο στόλο του Χίτλερ και να βουλιάξει την Ελλάδα. Να την εξαλείψει από το πρόσωπο της γης. Ύστερα, γελώντας σαρκαστικά, μας δήλωσε, ότι έδωσε εντολή να εκτελεστούν όλοι οι εγκάθειρκοι των στρατοπέδων. Ο Βολφ με κοίταξε ανατριχιασμένος. Ήτανε η πρώτη φορά που τον είδα τόσο ψυχρό.

Ο Χιόνσε, που στο μεταξύ είχε ηρεμήσει, έδωσε εντολή να μας φέρουνε από ένα σάντουιτς και καφέ, επειδή ο Φύρερ ίσως να αργούσε ακόμα να εμφανιστεί. Εγώ δέχτηκα ευχαρίστως την προσφορά του. Ο Βολφ όμως δε μπορούσε να βάλει τίποτα στο στόμα του. Όλα αυτά πού μας ανέφερε ο Χιόνσε του φέρανε μια φοβερή ανακατοσούρα στο στομάχι. Σα να το κατάλαβε αυτό ο υπασπιστής, τον ρώτησε μήπως είναι άρρωστος. Αυτός κούνησε αρνητικά το κεφάλι του, κοιτάζοντας αλλού. Δε μπορούσε να μιλήσει. Φοβότανε πως αν άνοιγε το στόμα του, θα έκανε εμετό". (Περ. ΡΟΜΑΝΤΖΟ τ. 2020/1-12-1981, σελ. 87. Σειρά άρθρων του Γιάννη Β. Ιωαννίδη με τίτλο: ΟΤΑΝ ΞΕΨΥΧΟΥΣΕ Ο ΝΑΖΙΣΜΟΣ. Από το ημερολόγιο του λοχαγού Μόργκε. 3) Τα άκρως ανθελληνικά αισθήματα του Χιόνσε, ίσως κυριαρχούν και σήμερα όχι μόνο σε απλούς Γερμανούς που εξακολουθούν να λατρεύουν το φάντασμα πλέον του Χίτλερ, αλλά και σε μερίδα κυβερνώντων

τη Γερμανία, διότι και στο παρελθόν η χώρα αυτή ποτέ δεν ήταν φίλη και σύμμαχη με την Ελλάδα. Ακόμα και όταν συγγένευαν οι βασιλικές οικογένειες της Ελλάδας και της Γερμανίας (η βασίλισσα Σοφία του Κων/τίνου ήταν αδερφή του Γ. Κάιζερ), η Γερμανία είχε σύμμαχους τους Βούλγαρους και τους Τούρκους, που είχαν και εξακολουθούν να έχουν εδαφικές βλέψεις εις βάρος της Ελλάδας. Απόδειξη ότι και κατά τη διάρκεια του Β' Παγκοσμίου πολέμου στους Βούλγαρους μεν παραχώρησαν την ανατολική Μακεδονία, με τους Τούρκους δε διατηρούσαν άριστες σχέσεις και τους επηρέασαν -ποιος ξέρει με τι υποσχέσεις- να μείνουν έξω από τον πόλεμο. Μετά τον πόλεμο πάλι, μόλις η Γερμανία ορθοπόδησε, άρχισε να ενισχύει την Τουρκία με άφθονο πολεμικό υλικό, που αποβαίνει εις βάρος της εξοπλιστικής ισορροπίας με την Ελλάδα. Αλλά και πρόσφατα, η κατάσταση που δημιουργήθηκε με τη διάλυση της Γιουγκοσλαβίας αφενός και με τη φανερή υποστήριξη του κρατιδίου των Σκοπίων στα βόρεια σύνορα της Ελλάδας αφετέρου, που με το Σύνταγμά του έχει διακηρυγμένες εδαφικές διεκδικήσεις που περιλαμβάνουν ολόκληρη την Ελληνική Μακεδονία, έργο της Γερμανίας είναι, για να διεισδύσει στα Βαλκάνια και να κατεβεί στο Αιγαίο -όνειρο παλιό. Για την ώρα, παίρνει τη ρεβάνς αποδυναμώνοντας τη Σερβία, για τη σθεναρή αντίσταση της κατά των Γερμανών στα χρόνια της κατοχής και υποστηρίζει για τον ίδιο λόγο το κρατίδιο των Σκοπίων με το ελληνικό όνομα ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ και με τα κλεμμένα σύμβολα της Μακεδονίας (ΗΛΙΟΣ της Βεργίνας στη σημαία του, ΛΕΥΚΟΣ ΠΥΡΓΟΣ στα χαρτονομίσματα και επικέτα διαφημιστική σε διάφορα εμπορεύματα) για να νομιμοποιούνται έτσι οι εδαφικές διεκδικήσεις του σε βάρος της Ελλάδας.

4) Κάποια τέτοια κίνηση φάνηκε και από μέρος της Ιταλίας σε βάρος της Ελλάδας και υπέρ των Σκοπίων, αλλά σε ηπιότερη μορφή. Με την Ιταλία μας συνδέουν ιστορικοί δεσμοί και σαν γειτονικές μεσογειακές χώρες έχουμε πολλά κοινά γνωρίσματα και ίδια σχεδόν ιδιοσυγκρασία και δε μπορεί -παρά το πρόσφατο παρελθόν του Ιταλο-Ελληνικού πολέμου— να καλλιεργούνται τόσο έντονα ανθελληνικά αισθήματα.

5) Υπάρχει όμως —κατά τη γνώμη μου— κάτι άλλο ανάμεσα στους Ευρωπαίους φίλους και συμμάχους μας. Δεν μπορούν -φαίνεται- να χωνέψουν το μεγάλο ιστορικό και πολιτιστικό παρελθόν της Ελλάδας, που είναι ακτινοβόλος κοιτίδα του μεγαλύτερου πολιτισμού της γης. Μιας χώρας, της οποίας σε όλη σχεδόν τη Βαλκανική, στα παράλια της Μεσογείου, του Εύξεινου Πόντου, σε ολόκληρη τη Μ. Ασία και τη Μέση Ανατολή και στα ενδότερα της Ασίας μέχρι τον Ινδό ποταμό, υπάρχουν πολλά και αξιόλογα μνημεία με ελληνικές επιγραφές, πόλεις με ελληνικά ονόματα πολλές εκατονταετίες και άλλοι λαοί που καυχούνται ότι έλκουν την καταγωγή από τους αρχαίους Έλληνες και επιζητούν την πνευματική τους σύνδεση με την Ελλάδα. Μιας χώρας της οποίας οι καλλιτεχνικοί θησαυροί πλουτίζουν τα μεγαλύτερα μουσεία του κόσμου. Μιας χώρας που αποτέλεσε την πύλη του Χριστιανισμού προς την Ευρώπη και η γλώσσα της (γλώσσα των Ευαγγελίων και των Αποστόλων) χρησίμευε ως όργανο διδασκαλίας και διάδοσης της υψηλότερης σε ηθικά διδάγματα Χριστιανικής θρησκείας. Μιας μικρής σήμερα χώρας με πολυκύμαντο ιστορικό παρελθόν, που δίδασκε την ανθρωπότητα κι όταν ακόμα ήταν κάτω από μακραιώνη βάρ-

βαρη σκλαβιά, που ξεφύτρωσε από τις στάχτες των ερειπίων, για να συνεχίσει και πάλι τον ιστορικό προορισμό της. Μιας χώρας που στο Β' Παγκόσμιο πόλεμο ντρόπιασε τα πανίσχυρα όπλα των εχθρών της, τότε που οι περισσότεροι από τους σημερινούς συμμάχους έντρομοι είχαν συνθηκολογήσει. Είναι η ζήλια, με την κακή της έννοια, που κατατρώγει ενδόμυχα τους φίλους μας, που μας θεωρούν κατώτερους απ' αυτούς και μας θέλουν ταπεινούς και καταφρονεμένους, ραγιαδες όπως μας έλεγαν οι Τούρκοι στα χρόνια της σκλαβιάς. Γι' αυτό και βάφτισαν την Τουρκία ευρωπαϊκή χώρα, τη χαϊδεύουν και τη βοηθούν να αναπτυχθεί σε μεγάλη δύναμη της ανατολικής Μεσογείου και της ενδοχώρας της Ασίας, αδιαφορώντας για τα προβλήματα που έχει ήδη δημιουργήσει με τους γείτονες και τα μεγαλύτερα που θα δημιουργήσει σε όλους στο εγγύς μέλλον, διότι -κατά τη λαϊκή παροιμία- ο λύκος το μαλλί μόνο αλλάζει και όχι τη γνώμη. Όχι, βέβαια, διότι ο τουρκικός λαός είναι φιλοπόλεμος, αλλά οι ηγέτες του και όσοι τους υποστηρίζουν αγαπούν την αντάρα.

Είναι η εθνική ζήλια, λοιπόν, που δεν αφήνει τους φίλους μας να ησυχάσουν, όχι μόνον από το λαμπρό ιστορικό παρελθόν της Ελλάδας, αλλά και από τη σύγχρονη προβολή της, που προσφέρει πολλά και δε θέλει παρά μόνο σεβασμό και αναγνώριση των θυσιών της. Χαρακτηριστικό είναι και ένα τραγούδι της εθνικής τραγουδίστριας της Νίκης Σοφίας Βέμπο, που έγραψε μετά τον πόλεμο, παραπονούμενη για τη συμπεριφορά των συμμάχων προς την Ελλάδα και ιδιαίτερα της Αγγλίας, από την πολιτική της οποίας πάσχει και σήμερα η Ελλάδα εξαιτίας της εμπλοκής του Κυπριακού προβλήματος και των επεκτατικών διεκδικήσεων της Τουρκίας.

Ποιος το περίμενε στ' αλήθεια να βγουν ψευτιές και παραμύθια

Γιασασίν (ζήτω ο) Γούναρης

Με αφορμή την «αθώωση» των έξι από τον Αρειο Πάγο Του ΒΛΑΣΗΑΓΤΖΙΔΗ(*)

Μ' αυτή την επευφημία οι Τούρκοι μπέηδες της Μακεδονίας την περίοδο μετά τις μοιραίες εκλογές του 1920 -που έφερε στην εξουσία την αντιπολεμική φιλομοναρχική παράταξη του Δημητρίου Γούναρη- εξαπέλυαν τις διώξεις κατά των ταλαιπωρημένων Ελλήνων προσφύγων του Καυκάσου που μόλις είχαν καταφθάσει στην ελληνική Μακεδονία.

Δύο χρόνια αργότερα, η τουρκική εφημερίδα της Πόλης «Yeni Giun» θριαμβολογούσε για την ανέλιξη της νίκης των τουρκικών εθνικιστικών στρατευμάτων με ένα εντυπωσιακό πρωτοσέλιδο, όπου πάνω από τις φωτογραφίες των Γούναρη και Στράτου έγραφε: «Γούναρης-Στράτος, οι σωτήρες της Τουρκίας». Εν τω μεταξύ, η κυβέρνηση του Λαϊκού Κόμματος, υπό την πρωθυπουργία του Μιχ. Πρωτοπαπαδάκη, ενώ είχε αποφασίσει να εγκαταλείψει τη Μικρά Ασία -χωρίς να προλάβει- είχε ψηφίσει τον Νόμο 2870/1922, που με τις υπογραφές των Κωνσταντίνου, Γούναρη και Ρούφου, απαγόρευε την έξοδο από τη Μικρά Ασία των Ελλήνων και των Αρμενίων. Παράλληλα είχε απαγορεύσει τη δράση της πολιτικής έκφρασης των Ιώνων, της Μικρασιατικής Αμυνας και τη δημιουργία ντόπιου μικρασιατικού στρατού.

Ογδόντα οκτώ χρόνια μετά ο Αρειος Πάγος αποφασίζει την απαλλαγή αυτών που καταδικάστηκαν και εκτελέστηκαν τότε υπό το βάρος ενός τρομακτικού ανομήματος. Το παράδοξο της υπόθεσης ξεκινά απ' την πρώτη αποδοχή του αιτήματος Πρωτοπαπαδάκη για ένα θέμα εξόχως πολιτικό, που καθόρισε τη μοίρα της σύγχρονης Ελλάδας, διαμόρφωσε τα τελικά σύνορα στην περιοχή και τις γεωπολιτικές ισορροπίες του μετασθμανικού κόσμου. Και είναι παράδοξη η αρχική αποδοχή, γιατί ένα τμήμα του Αρείου Πάγου με συνειδητή της υφής της υπόθεσης δέχτηκε να εγκλωβίσει τον θεσμό σε μια θολή υπόθεση, να μετατραπεί σε πολιτικολογούντα κριτή, να ξαναγράψει την εθνική Ιστορία και να κινηθεί στα όρια της παραβίασης της έως τώρα γνωστής δεοντολογίας για τη θεσμική λειτουργία του οργάνου εντός της ελληνικής κοινωνίας, υπονομεύοντας οριστικά το όποιο κύρος του.

* Ιστορικός

Η Πατρίδα μας Χρειάζεται την Βοήθεια μας

Απόστρατος Αξιωματικός Π.Ν. Χρήστος Δ. Γιανταμίδης

«Εις αιώνος άριστος αμύνεσθαι περί Πατρίς» έλεγαν οι αρχαίοι Έλληνες και το εφάρμοζαν όποτε κρίνονταν απαραίτητη η υπεράσπιση της πατρίδας. Όταν λοιπόν η πατρίδα βρίσκεται σε κίνδυνο, πάσης φύσεως, κρίνεται επιτακτική η υπεράσπιση της όπως πολύ σοφά ισχυρίζονταν οι αρχαίοι προγονοί μας.

Σήμερα, η χώρα μας δεν κινδυνεύει άμεσα από κάποια εξωτερική εχθρική απειλή, που να διακυβεύει την εθνική ακεραιότητα και κυριαρχία της, αλλά απειλείται από το υπέρογκο εθνικό χρέος, από το υπέρογκο δημοσιονομικό έλλειμμα που μπορεί να μας οδηγήσει στο χείλος της χρεοκοπίας και πτώχευσης του κράτους.

Την τρέχουσα χρονική περίοδο, η χώρα μας διανύει μια βαθύτατη οικονομική κρίση, την σημαντικότερη από τον Β' παγκόσμιο πόλεμο και μετά. Όπως τότε, λοιπόν, το περιβόητο 1940, όταν όλος ο Ελληνικός λαός σύσσωμος πολέμησε, θυσιάστηκε και βγήκε νικηφόρα από τον πόλεμο, έτσι και σήμερα θα πρέπει να συστρατευτούμε σε μία εθνική πανστρατιά για να αντιμετωπίσουμε την απειλή που λέγεται χρεοκοπία, πτώχευση, κερδοσκοπία.

Είναι επιτακτική ανάγκη να σώσουμε την χώρα μας, βοηθώντας την να βγει από το οικονομικό της αδιέξοδο. Εξάλλου, η πατρίδα μας στην παρούσα χρονική στιγμή δεν μας ζητά να θυσιάσουμε τις ζωές μας, όπως το έπραξαν οι πρόγονοί μας, αλλά να θυσιάσουμε μέρος των οικονομιών μας, καθώς αν δεν το πράξουμε έγκαιρα και αγόγκιστα κινδυνεύουμε να βρεθούμε σαν το πρόβατο εκτός μάνδρας (Ε.Ε., Ο.Ν.Ε κλπ), γεγονός που θα οδηγήσει στο να γίνουμε εύκολη λεία για κάθε πεινασμένο λύκο, που περιμένει την κατάλληλη δοθείσα ευκαιρία.

Είναι επιτακτική ανάγκη να ανορθώσουμε την εθνική μας οικονομία το ταχύτερο δυνατόν, διότι τίθενται σε κίνδυνο μείζονα εθνικά ζητήματα, όπως αυτό της Κύπρου, του Αιγαίου, το Σκοπιανό, ακόμη και της Θράκης καθώς απειλείται η εθνική μας κυριαρχία σε όλα τα επίπεδα.

Ας μην ξεχνάμε την Ελλάδα του 1909, μια Ελλάδα που εξαιτίας της κακής οικονομικής της κατάστασης και της αποδυνάμωσης του αμυντικού της μηχανισμού έδωσε το δικαίωμα στον Τούρκο αρχηγό του στρατού Σεφκέτ πασά να την απειλεί να μην τολμήσει να προχωρήσει στην ένωση με την Κρήτη γιατί θα κατέβαινε με τα στρατεύματα του στην Αθήνα για να πει καφέ στην Ακρόπολη (Η Επανάσταση του 1909 του Σπύρου Μελά). Στην χώρα μας, είναι σύνθηρες φαινόμενο η αναζήτηση ενός εξιλαστήριου θύματος, υπεύθυνου για όλα τα δεινά και τα κακώς κείμενα και η ευθύνη τυγχάνει πάντα να βαραίνει όλους τους άλλους, εκτός από εμάς. Δεν είναι όμως της παρούσης να αναφερθούμε στους πραγματικούς υπαίτιους αυτής της κρίσης. Αυτό που προέχει είναι η παροχή άμεσης βοήθειας στην χώρα μας ώστε να επαναφέρουμε το κύρος που της αρμόζει ως αντάξιοι απόγονοι του Πλάτωνα, του Σωκράτη, του Αριστοτέλη, του Κολοκοτρώνη, του Καποδίστρια..., και όταν η Ελληνική οικονομία ανακάμψει, και θα ανακάμψει, τότε και μόνο τότε θα πρέπει να αναλογισθούμε ποιος και τί έφταιξε και να προβούμε σε παραδειγματική τιμωρία των πραγματικά υπευθύνων, ώστε να διδαχθούμε από τα λάθη μας και να μην τα επαναλάβουμε.

Στο πνεύμα όλων των παραπάνω πιστεύω ότι όλοι μας αγαπάμε και πονάμε την πατρίδα μας και για τον λόγο αυτό θα πρέπει να την βοηθήσουμε. Αναμφίβολα, μπορούμε να βγούμε από την κρίση αυτή ισχυρότεροι, αν ο κάθε ένας από εμάς αναλάβει τις ευθύνες που του αναλογούν και έμπρακτα συντελέσει στην ανόρθωση της οικονομίας μας, καταγγέλοντας τους απατεώνες, τους κλέφτες του φοροφυγάδες, τους διαφθορείς του Δημοσίου ... που λυμαίνονται τον Δημόσιο πλούτο και αμαυρώνουν την χώρα μας. Τέλος, θα πρέπει να απαλλαγούμε από τον ωχαδερφισμό που μας διακατέχει ως Έλληνες και να γίνουμε συνετοί και υπεύθυνοι πολίτες με σκοπό την διάσωση της χώρας μας από μια επικείμενη χρεοκοπία αλλά και την αποκατάσταση της εικόνας και του κύρους της σε παγκόσμιο επίπεδο.

Με τις πράξεις αυτές, κανείς μας δεν θα πτωχεύσει αλλά θα δείξουμε σε όλους ότι «Υπεράνω όλων η Πατρίς».

Η Οφίτικη ποντιακή διάλεκτος, μια γλώσσα υπό εξαφάνιση, έχει διατηρηθεί ακέραιη στο χωριό Νέα Τραπεζούντα Πιερίας

της Μαρίας Κουζινοπούλου

Στο χωριό Νέα Τραπεζούντα Πιερίας, οι μόλις 700 κάτοικοι έχουν έναν πολύ ιδιαίτερο κώδικα επικοινωνίας, για να εκφράσουν τις σκέψεις, τα συναισθήματα, τις χαρές και τις λύπες τους.

Κι αυτό, επειδή στην πλειοψηφία τους οι κάτοικοι του συγκεκριμένου χωριού, πρόσφυγες ή απόγονοι προσφύγων, από την περιοχή του Όφους της ανατολικής Τουρκίας, μιλούν την οφίτικη ποντιακή διάλεκτο, την οποία μεταφέρουν και από γενιά σε γενιά.

Το 1926, μια ομάδα Οφιτών προσφύγων εγκαταστάθηκε στην Πιερία και αγόρασε έκταση επτά χιλιάδων στρεμμάτων, με στόχο να προσελκύσει όσο το δυνατόν περισσότερους συμπατριώτες.

Δύο χρόνια αργότερα, οι κάτοικοι ίδρυσαν το χωριό Άι Γιάννης Όφης, μετονομάζοντάς το στη συνέχεια σε Νέα Τραπεζούντα.

Οι πρόσφυγες αυτοί κρατούσαν στις «αποσκευές» τους τις παραδόσεις τους, αλλά και τη γλώσσα τους, την οφίτικη διάλεκτο. Πρόκειται για υποδιάλεκτο της ποντιακής γλώσσας, που αποτέλεσε τον κοινό κώδικα επικοινωνίας των κατοίκων της περιοχής του Όφους (Οφίτες), ανεξάρτητα από το θρήσκευμά τους (στην πλειοψηφία τους ήταν μουσουλμάνοι και μόνο 1.200 χριστιανοί).

Σήμερα, η διάλεκτος αυτή συναντάται ακόμα σε περίπου 30 χωριά των επαρχιών Οφ και Τσαϊκάρα της Τουρκίας (ρωμαίικα οφίτικα), ενώ στην Ελλάδα απαντάται στο χωριό Νέα Τραπεζούντα και σποραδικά σε άλλες περιοχές, όπου εγκαταστάθηκαν οι Πόντιοι πρόσφυγες (Παρανέσι Δράμας, Παντοκερασιά Κιλίκης και Φιλώτα Κοζάνης). Επίσης, μιλιέται από Έλληνες μετανάστες, στην Κύπρο και τη Γερμανία.

Σε γλωσσική καταγραφή της οφίτικης ποντιακής διαλέκτου προχώρησαν δύο γλωσσολόγοι, η επίκουρη καθηγήτρια του Τμήματος Φιλολογίας του ΑΠΘ, Ανθή Ρεβυθιάδου, και ο λέκτορας του Τμήματος Φιλολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Βασίλειος Σπυρόπουλος.

Η έρευνα περιλάμβανε αναζήτηση σε αρχαιολογικά υλικά και έρευνα πεδίου στο χωριό Νέα Τραπεζούντα Πιερίας. Οι δύο ερευνητές παρατήρησαν ότι, η οφίτικη ποντιακή διατηρεί αρχαϊκά στοιχεία, τα οποία πιθανότατα παραπέμπουν σε δομές, που χαρακτήριζαν τη μικρασιατική κοινή, προγενέστερη γλωσσική ομάδα της μικρασιατικής ελληνικής. Επίσης, έχει επιρροές από την τουρκική γλώσσα, από το 15ο αιώνα, οπότε έρχονται σε άμεση επαφή.

Από τυπολογικής πλευράς, η διάλεκτος πλησιάζει στο ιδίωμα των Σουρμένων, ενώ διαφοροποιείται αρκετά από τα υπόλοιπα ποντιακά ιδιώματα ως προς το σύνολο των φωνητικών, μορφοσυντακτικών και λεξιλογικών χαρακτηριστικών της. Η κυριότερη διαφορά της με την κοινή νεοελληνική και την κοινή ποντιακή είναι ότι, η οφίτικη έχει διατηρήσει έναν τύπο απαρεμφάτου (που σήμερα σχεδόν έχει εκλείψει).

Ωστόσο, οι ερευνητές κατέγραψαν ότι, σήμερα, η οφίτικη διάλεκτος χάνει κάποια από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της, εξαιτίας της στενής επαφής της με

Μερική άποψη της Νέας Τραπεζούντας Πιερίας

την κοινή νεοελληνική και με την κοινή ποντιακή.

Επίσης, διαπίστωσαν ότι, πλέον, μόνο οι κάτοικοι ηλικίας 75 ετών και άνω έχουν την οφίτικη ποντιακή ως κυρίαρχη γλώσσα τους. Οι κάτοικοι ηλικίας 50-75 ετών χρησιμοποιούν την κοινή νεοελληνική γλώσσα ως βασική γλώσσα επικοινωνίας, ενώ την οφίτικη και την κοινή ποντιακή διάλεκτο μόνο σε συγκεκριμένες συνθήκες. Αντίθετα, η ηλικιακή ομάδα 35-50 ετών χρησιμοποιεί μόνο περιστασιακά μια μορφή κοινής ποντιακής, με πολλές προσμίξεις με την κοινή νεοελληνική. Τέλος, τα άτομα ηλικίας 20-35 ετών έχουν μόνο παθητική γνώση της οφίτικης και της κοινής ποντιακής και χρησιμοποιούν την οφίτικη μόνο στα τραγούδια.

«Η οφίτικη διάλεκτος βρίσκεται σε σοβαρό κίνδυνο εξαφάνισης», εξηγεί στο ΑΠΕ-ΜΠΕ η Ανθή Ρεβυθιάδου.

«Οι πρώτες γενιές που γνώριζαν καλά τη γλώσσα «έφυγαν» και οι παππούδες τη μιλούν παραφθαρμένη. Τα παραπάνω δεδομένα σε συνδυασμό με το γεγονός ότι πλέον δεν υπάρχει το στοιχείο της χρησιμότητας και ότι η οφίτικη δέχεται πολλές επιδράσεις από τη νεοελληνική γλώσσα, αποτελούν σημάδια εγκατάλειψης», προσθέτει ο Γιάννης Μεγαλόπουλος, κάτοικος της Νέας Τραπεζούντας.

Η οφίτικη διάλεκτος διασώζεται, ωστόσο, στα οφίτικα τραγούδια, που αγαπούν να τραγουδούν οι κάτοικοι της Νέας Τραπεζούντας. Μάλιστα, ο κ. Μεγαλόπουλος περιγράφει γλαφυρά τα χαρακτηριστικά γλέντια των κατοίκων, στα οποία παρευρίσκονται όλες οι γενιές της οικογένειας, από τον γερνότερο μέχρι το νεότερο.

«Μαζευόμαστε γύρω από ένα τραπέζι και με τη βοήθεια μόνο της λύρας, χωρίς μικρόφωνα και μεγάφωνα, τραγουδάμε για πολλές ώρες πρώτα τη λύπη και τον πόνο, στη συνέχεια τον έρωτα και την αγάπη και τέλος, αφού εκτονώσουμε όλο το πάθος, τα εύθυμα και χορευτικά τραγούδια», εξηγεί.

Και συμπληρώνει: «Τα γλέντια αυτά είναι για εμάς ένα σχολείο εκμάθησης των ποντιακών».

Καθοριστικό ρόλο στη διάσωση των παραδόσεων διαδραματίζουν, εξάλ-

λου, οι παροιμίες τους, αλλά και οι ιδιαίτεροι χοροί τους, Σαμψών και Τολμέ Ιντολμέ.

Στη διατήρηση των παραδόσεων πρωτοστατεί ο Ποντιακός Πολιτιστικός Σύλλογος «Αλέξανδρος Υψηλάντης», που το 1984 βραβεύτηκε και από την Ακαδημία Αθηνών για την προσφορά του.

Γλώσσες υπό εξαφάνιση

Περίπου οι μισές από τις 6.700 γλώσσες που χρησιμοποιούνται στον κόσμο έχουν εξαφανιστεί ή απειλούνται με εξαφάνιση πριν από το τέλος του αιώνα, γεγονός που μπορεί να αντιστραφεί μόνο αν οι κυβερνήσεις και οι τοπικές κοινότητες λάβουν επείγουσα δράση, όπως αναφέρεται σε σχετική έκθεση της UNESCO.

Όπως σημειώνουν στη μελέτη τους οι Ανθή Ρεβυθιάδου και Βασίλης Σπυρόπουλος, «καθώς το μέλλον της Οφίτικης Ποντιακής, όπως και πολλών άλλων ελληνικών διαλέκτων, είναι πια αβέβαιο, καθίσταται επιτακτική η ανάγκη καταγραφής και τεκμηρίωσης της διαλέκτου προτού εκλείψουν οι τελευταίοι φυσικοί της ομιλητές».

Επίσης, προσθέτουν ότι, σε πολλές χώρες πραγματοποιούνται ήδη δράσεις που αποσκοπούν στη γλωσσική αναβίωση επαπειλούμενων γλωσσικών ποικιλιών «είτε μέσω της δημιουργίας δικτύων νέων χρηστών και νέων χρήσεων της γλώσσας αρχικά στο οικογενειακό και φιλικό περιβάλλον και στη συνέχεια σε υψηλότερα επίπεδα, όπως Εκπαίδευση, ΜΜΕ και Διοίκηση».

Η UNESCO έχει καταρτίσει «Άτλαντα των Παγκόσμιων Γλωσσών σε κίνδυνο», όπου καταγράφει όλες τις γλώσσες που έχουν εξαφανιστεί ή που απειλούνται με εξαφάνιση, με στόχο να εγείρει το ενδιαφέρον για τους γλωσσικούς κινδύνους και την ανάγκη της περιφρούρησης της παγκόσμιας γλωσσικής ιδιομορφίας.

Οι γλώσσες που αναφέρονται στον Άτλαντα κατατάσσονται σε πέντε κατηγορίες κινδύνου: την «ευπαθή» (vulnerable), όπου τα περισσότερα παιδιά μιλούν τη γλώσσα, αλλά μόνο σε ορισμένους χώρους, την κατηγορία «σίγουρα σε κίνδυνο» (definitely

endangered), όπου τα παιδιά δεν μαθαίνουν πλέον τη γλώσσα ως μητρική στο σπίτι, την κατηγορία «σε σοβαρότατο κίνδυνο» (severely endangered), όπου η γλώσσα μιλιέται από τους γερνότερους, αλλά οι γενιές των γονιών την καταλαβαίνουν, χωρίς να τη μιλούν μεταξύ τους ή στα παιδιά τους, την κατηγορία «σε κρίσιμο κίνδυνο» (critically endangered), όπου ακόμα και οι γερνότεροι μιλούν σπάνια τη γλώσσα, και την κατηγορία «αφανισμένη» (extinct), όπου δεν υπάρχουν πλέον ομιλητές.

Οι ελληνικές διάλεκτοι που αναφέρονται στον Άτλαντα είναι οι εξής:

- Βλάχικη, που εντοπίζεται κυρίως στη Θεσσαλία και την Ήπειρο, αλλά και σε άλλες περιοχές σε μικρότερες ομάδες. Σύμφωνα με τον Άτλαντα, οι ομιλητές υπολογίζονται σε περίπου 500.000. Επίσης, η γλώσσα συναντάται στην Αλβανία, τη Βουλγαρία, τη Σερβία και την ΠΓΔΜ. Η γλώσσα έχει κατηγοριοποιηθεί ως «σίγουρα σε κίνδυνο».

- Αρβανίτικη, για την οποία υπολογίζονται 50.000 ομιλητές κυρίως σε αγροτικές περιοχές της κεντρικής Ελλάδας και της Πελοποννήσου. Η γλώσσα έχει ενταχθεί στην κατηγορία «σε σοβαρότατο κίνδυνο».

- Ελληνική Καππαδοκική. Σημειώνεται ότι υπήρχε η εντύπωση πως έχει εξαφανιστεί μέχρι που το 2005 ερευνητές ανακάλυψαν χρήστες της γλώσσας. Σήμερα η γλώσσα θεωρείται «σε κρίσιμο κίνδυνο».

- Ιταλική της Κέρκυρας, διάλεκτος των Βένετων που χαρακτηρίζεται ως «σε κρίσιμο κίνδυνο».

- Γκαγκαούζικη. Τουρκογενής διάλεκτος που μιλιέται στα νότια Βαλκάνια. Στην Ελλάδα συναντάται σε περιοχές του Έβρου και εντάσσεται στην κατηγορία «σε σοβαρότατο κίνδυνο».

- Σεφραδίτικη διάλεκτος που μιλιέται κυρίως στην Τουρκία και λιγότερο στην Ελλάδα (σε περιοχές της Μακεδονίας και της Θράκης), καθώς και σε άλλες βαλκανικές χώρες. Χαρακτηρίζεται ως «σε σοβαρότατο κίνδυνο».

- Μογλενίτικη. Η διάλεκτος μιλιέται κυρίως από κατοίκους των χωριών Σκρα, Κούπα, Αρχάγγελος, Περικλέα, Λαγκαδιά, Κάρπι και Νότια στην περιοχή της Αλμωπίας. Χαρακτηρίζεται ως «σε σοβαρότατο κίνδυνο».

- Ποντιακά. Υπολογίζεται ότι χρησιμοποιούνται από 300.000 ομιλητές. Η γλώσσα χρησιμοποιούνταν αρχικά από κατοίκους της Μαύρης Θάλασσας, οι οποίοι στη συνέχεια μετανάστευσαν στην Ελλάδα. Χαρακτηρίζεται ως «σίγουρα σε κίνδυνο».

- Ρομανί, την οποία μιλούν περίπου 3,5 εκατομμύρια άνθρωποι σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, κυρίως στην κεντρική και ανατολική Ευρώπη και τα Βαλκάνια. Εντάσσεται στην κατηγορία «σίγουρα σε κίνδυνο».

- Τσακωνικά. Μιλούνται από 300 περίπου ομιλητές, κυρίως στην περιοχή του Λεωνιδίου. Η γλώσσα μιλιούνταν αρχικά από κατοίκους χωριών της βορειοανατολικής Τουρκίας, οι οποίοι μετακινήθηκαν στην Ελλάδα μετά την ανταλλαγή πληθυσμών του 1922. Η γλώσσα χαρακτηρίζεται «σε κρίσιμο κίνδυνο».